

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE
Claimy dle smluvních podmínek FIDIC

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Václav PLUCAR**
Osobní číslo: **R19M0310P**
Studijní program: **M0421A220004 Právo a právní věda**
Téma práce: **Claimy dle smluvních podmínek FIDIC**
Zadávající katedra: **Katedra obchodního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Obecně k pojmu claim ve smluvních podmínkách FIDIC
3. Dělení claimů v Red Book
4. Claimová událost
5. Administrace claimů
6. Claimy v kontextu českého právního řádu
7. Claimy v české aplikační praxi
8. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- viz příloha

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Jindřich Vítek, Ph.D.**
Katedra obchodního práva

Datum zadání diplomové práce: **8. března 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2024**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Prof. JUDr. Přemysl Raban, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 4. září 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací na téma: Claimy dle smluvních podmínek FIDIC zpracoval samostatně, že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 136 074 znaků včetně mezer.

Ve Stráži nad Nežárkou dne 31. března 2024

Václav Plucar

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval JUDr. Jindřichu Vítkovi, Ph.D. za cenné rady při vypracování této diplomové práce. Děkuji mé rodině a přátelům za podporu po celou dobu studia na vysoké škole.

Seznam zkratk

Občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Red Book	Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem (Conditions of Contract for Construciton)
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic s. p.
ŘVC	Ředitelství vodních cest ČR, organizační složka státu
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
Starý občanský zákoník	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Starý stavební zákon	Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů
Stavební zákon	Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů
SŽ	Správa železnic, státní organizace
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
Yellow Book	Smluvní podmínky pro dodávku technologických zařízení a projektování-výstavbu elektro- a strojně-technologického díla a pozemních a inženýrských staveb projektovaných zhotovitelem (Conditions of Contract for Plant & Design-Build)
Zákon o registru smluv	Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto

smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv),
ve znění pozdějších předpisů

Zvláštní podmínky ŘSD	Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem - Zvláštní podmínky (červený FIDIC)
Zvláštní podmínky ŘVC	Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem – Zvláštní podmínky pro výstavbu vodních cest české republiky
Zvláštní podmínky SŽ	Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem – Zvláštní podmínky pro stavby Správy železnic, státní organizace (Páté vydání 07/2022)
ZVZ	Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů
ZZVZ	Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů

Obsah

Úvod	1
1 Obecně k smluvním podmínkám FIDIC a pojmu claim	3
1.1 Použití smluvních podmínek FIDIC v České republice.....	3
1.2 Pojem claim	4
1.3 Účel claimu.....	5
2 Dělení claimů.....	6
2.1 Claimy ze subjektivní a objektivních důvodů.....	6
2.2 Claimy objednatele, claimy zhotovitele.....	6
2.3 Claimy vyjmenované v Red Book, claimy v souvislosti s Red Book.....	8
2.4 Claimy na čas, na peníze a claimy na čas a peníze	8
2.4.1 Claimy na čas.....	8
2.4.2 Claimy na peníze.....	10
2.5 Doktrinální dělení claimů	12
3 Claimové události	14
3.1 Claimové události zhotovitele.....	14
3.1.1 Zpožděné výkresy a pokyny	14
3.1.2 Neposkytnutí práva přístupu na staveniště.....	15
3.1.3 Nepředvídatelná spolupráce.....	15
3.1.4 Vadné vytyčení	16
3.1.5 Nepředvídatelné fyzické podmínky	16
3.1.6 Archeologické nálezy.....	17
3.1.7 Zpožděné zkoušení.....	18
3.1.8 Prodloužení doby pro dokončení	18
3.1.9 Zpoždění způsobená úřady	19
3.1.10 Důsledky přerušení	19
3.1.11 Převzetí částí Díla	20
3.1.12 Překážky při převjímacích zkouškách.....	20
3.1.13 Úpravy v důsledku změn legislativy.....	20
3.1.14 Přerušení prací zhotovitelem.....	21
3.1.15 Důsledky rizik objednatele	21
3.1.16 Důsledky vyšší moci.....	22
3.2 Claimové události objednatele.....	23
4 Administrace claimů	25
4.1 Claim management	25
4.1.1 Včasné varování.....	25

4.1.2	Oznámení claimu	26
4.1.3	Náležitosti oznámení claimu.....	27
4.1.4	Komunikace a relevantní záznamy	28
4.1.5	Průběžný a detailní claim.....	29
4.1.6	Odpověď správce stavby.....	29
4.2	Předložení věci radě pro řešení sporů	30
5	Claimy v kontextu českého právního řádu.....	34
5.1	Claimy v kontextu soukromého práva	35
5.1.1	Claim jako právní nárok.....	35
5.1.2	Claim ve vztahu k vybraným institutům občanského zákoníku.....	36
5.1.2.1	Náhrada škody a bezdůvodné obohacení	36
5.1.2.2	Nepřípustná změna sjednaného závazku.....	38
5.1.2.3	Způsob určení ceny	39
5.1.2.4	Prodloužení doby pro dokončení jako prodlení	40
5.1.3	Lhůta pro oznámení claimu jako lhůta prekluzivní	41
5.2	Claimy v kontextu veřejného práva	44
5.2.1	Claimy v kontextu práva veřejných zakázek	44
5.2.1.1	Delikt ní kompenzace z pohledu ZZVZ.....	45
5.2.1.2	Dodatečné práce z pohledu ZZVZ.....	48
5.2.1.3	Claim na čas z pohledu ZZVZ.....	49
5.2.2	Claimy v kontextu stavebního zákona	52
5.2.2.1	Claim na peníze	52
5.2.2.2	Claim na čas.....	53
5.2.3	Claimy v kontextu zákona o registru smluv.....	54
6	Claimy v české aplikační praxi	58
6.1	Claimy podle zvláštních podmínek ŘSD.....	58
6.2	Claimy podle zvláštních podmínek SŽ	59
6.3	Claimy podle zvláštních podmínek ŘVC	60
	Závěr	61
	Seznam použitých zdrojů.....	64
	Cizojazyčné resumé	71
	Abstrakt.....	73
	Klíčová slova	73
	Keywords.....	73

Úvod

Mezinárodní federace konzultačních inženýrů (FIDIC, v originále *Fédération Internationale Des Ingénieurs-Conseils*) je mezinárodní nevládní organizací založenou v roce 1913, která v současnosti sídlí ve švýcarské Ženevě. Přibližně od roku 1950 vydává unifikované smluvní podmínky (smluvní vzory) pro výstavbové projekty.¹ Smluvními podmínkami FIDIC tak rozumíme jednotlivé, pro přehlednost barevně odlišené, vzorové knihy unifikovaných smluvních podmínek, které jsou určeny pro specifické typy výstavbových projektů. FIDIC dále vydává různé příručky a metodiky ve vztahu k aplikaci vzorových knih.

Veškeré smluvní podmínky FIDIC jsou založeny na common law² a jejich oficiálním jazykem je angličtina. Platí, že instituty a povolené postupy v angloamerickém právním prostředí zpravidla nelze bez dalšího považovat za odpovídající a souladné s právem kontinentálním. Používání smluvních podmínek FIDIC proto s sebou jistě nese nejasnosti a kolize s právními normami. V České republice jsou smluvní podmínky FIDIC již relativně dlouhou dobu využívány zejména pro realizaci staveb dopravní a technické infrastruktury. Claimy, které jsou předmětem této práce, jsou dobrým příkladem toho, že smluvní podmínky FIDIC i přes jejich dlouholeté užívání přinášejí celou řadu nevyřešených aplikačních otázek.

Claim dle Red Book je specifický smluvní mechanismus, kterým příslušná smluvní strana může požadovat prodloužení doby pro dokončení a/nebo dodatečnou platbu. Jedná se však o nárok ve smyslu soukromoprávním? Nejsou některé dílčí části claimu v rozporu s občanským zákoníkem? Nejedná se o podstatnou změnu závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku dle ZZVZ? Jde o vyhrazenou změnu? Na co si musí dát smluvní strany pozor při schválení claimu z pohledu stavebního zákona? A není nutné schválený claim následně uveřejnit v registru smluv? Cílem této diplomové práce tak je analýza claimu ve vztahu k výše položeným otázkám a claim do vybraných institutů soukromého a veřejného práva zasadit.

¹ KLEE, Lukáš a TUREK, Roman. *Smluvní podmínky FIDIC: komentář k obecným podmínkám: smluvní podmínky pro výstavbu, smluvní podmínky pro dodávku technologických zařízení a projektování-výstavbu*. 3. vyd. Ostrava: CACE - Česká asociace konzultačních inženýrů, 2019, s. 1.

² KLEE, Lukáš. *Stavební smluvní právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015, s. 49.

Naopak není cílem téma claimů dle smluvních podmínek FIDIC zcela vyčerpat. Z důvodu potenciální rozsáhlosti proto bude tato diplomová práce omezena pouze na claimy zhotovitele podle Smluvních podmínek pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem (v originále Conditions of Contract for Construction – CONS), tj. Red Book. Tam, kde se v této práci bude odkazovat na konkrétní čl. nebo pod-čl., jsou tím míněny pouze smluvní ustanovení uvedené v Red Book.

Stat' diplomové práce lze rozdělit do dvou pomyslných částí; na část smluvní a aplikační. V první části bude práce obecně zaměřena na pojem claim, jeho možná označení, účel a pojetí z pohledu zahraniční a tuzemské odborné literatury. Naváže dělení claimů, popis jednotlivých claimových událostí a popis procesu administrace claimu, tzv. claim management. Závěrem této části bude rovněž pojednáno o situaci předložení předmětu claimu Radě pro rozhodování sporů DAB dle pod-čl. 20.2 až 20.8.

Aplikační část, resp. kapitola 4.2, bude představovat stěžejní část celé diplomové práce. V rámci této kapitoly bude vedle analýzy použita i empirická metoda výzkumu, která vychází z praktické znalosti autora. Nejprve bude pojednáno o kontextu claimu s vybranými občanskoprávními instituty. Zejména bude rozebráno, zda claim lze ztotožňovat s právním nárokem, vztah claimu s náhradou škody a vydáním bezdůvodného obohacení nebo zda se nejedná o smluvní ujednání prekluze. Red Book jako smluvní vzor v drtivé většině využívají subjekty, jež jsou zároveň veřejnými zadavateli. V souvislosti s tím bude nastíněna problematika, kdy výsledek claimu založí vyhrazenou změnu závazku, podstatnou změnu závazku nebo nepodstatnou změnu závazku. Tyto subjekty budou téměř vždy podléhat povinnosti uveřejnění podle zákona o registru smluv. Kapitola se proto bude zabývat rozlišením deklaratorní a konstitutivní dohody a důsledků s tím souvisejících. Claimová událost může být také způsobilá založit nutnost změny záměru před jejím dokončením, vydání s tím souvisejícího povolení a prodloužení lhůty pro dokončení záměru. Poslední kapitola 6 se za využití komparativní metody stručným způsobem zaměří na úpravu claimů zhotovitele ve zvláštních podmínkách vybraných resortních organizací Ředitelství silnic a dálnic, Správy železnic a Ředitelství vodních cest.

1 Obecně k smluvním podmínkám FIDIC a pojmu claim

1.1 Použití smluvních podmínek FIDIC v České republice

V České republice jsou nejčastěji používané Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem (Conditions of Contract for Construction), tj. Red Book. Metodou dodávky v Red Book je design-bid-build (DBB), při které odpovědnost za projektovou dokumentaci nese primárně objednatel.³ Nicméně pokud si strany v závislosti na specifikách projektu ujednájí, může i zhotovitel dílo dílčím způsobem projektovat.⁴ Cena je určena měřením skutečně provedených prací podle čl. 12. Jedním z důvodů rozsáhlého využívání Red Book je vyvážená alokace smluvních rizik mezi objednatele, zhotovitele a sdíleně mezi objednatele i zhotovitele.⁵ Jako typická rizika zhotovitele lze uvést vadně provedené práce, pomalý postup prací nebo klimatické podmínky. Objednatel nese rizika zejména za události uvedené v pod-čl. 17.3. Dále jsou jimi např. zpoždění způsobená úřady, rizika podloží nebo archeologické nálezy.

Další hojně užívanou knihou je Yellow Book, která užívá metodu dodávky design-build (DB). Stěžejním rozdílem oproti Red Book je, že zhotovitel vypracovává a následně odpovídá za projektovou dokumentaci a na ní navazující postup zhotovovacích prací.⁶ Vedle těchto knih dále existují i další, které se liší podle použití na různý druh nebo velikost předmětu díla. Při jejich používání je však potřebné mít na paměti rozdílnou úpravu smluvních institutů.

Nelze si nevšimnout místy zjevně doslovného překladu bez příslušné úpravy terminologie odpovídající českému právnímu řádu.⁷ Smluvní podmínky FIDIC s sebou nicméně přináší i řadu dalších otázek než těch, na které se tato práce bude snažit nalézt odpověď. Patrně nebude pochyb, že je lze považovat za kvalifikované všeobecné podmínky „vypracované odbornými nebo zájmovými organizacemi“ ve smyslu § 1751 odst. 3 občanského zákoníku.⁸ Vzhledem k tomu, že smluvní

³ Tamtéž, s. 72.

⁴ Viz pod-čl. 4.1.

⁵ KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 52-53.

⁶ KLEE, Lukáš. op. cit. sub. 2, s. 72.

⁷ GRULICH, Tomáš. „FIDIC“ a úskalí jejich aplikace. *Právní rozhledy*, 2009, č. 7, s. 233.

⁸ K smluvním podmínkám FIDIC jako příkladu takových všeobecných obchodních podmínek viz ŠILHÁN, Josef. § 1751 [Obchodní podmínky]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 32.

podmínky FIDIC jsou v České republice téměř výlučně používány při zadávání veřejných zakázek dle ZZVZ, lze je považovat i za stanovení podmínek v zadávacím řízení zadavatelem podle § 37 odst. 1 písm. c) ZZVZ.⁹ Nebude je právě z důvodu jednostranného určení zadavatelem nutné považovat za stanovení smlouvy uzavírané adhezním způsobem dle § 1798 občanského zákoníku? Má zhotovitel reálnou možnost o znění (a změně) jednat? Není nutné na některé smluvní instituty pohlížet jako na absolutně neplatné?

1.2 Pojem claim

Navzdory tomu, že claim tvoří významnou součást smluvního vztahu ve výstavbě¹⁰ a tento termín je napříč celými smluvními podmínkami FIDIC poměrně často užíván, jeho smluvní definici ve smluvních podmínkách FIDIC nenalezneme. V tom lze spatřovat zásadní problém vedoucí k nejednotné interpretaci. Obecně jej lze popsat jako uplatnění požadavku na dodatečnou platbu nebo prodloužení doby pro dokončení.¹¹ V jiné zahraniční odborné literatuře jej A. V. Jaeger a G. S. Hök popisují jako „něco mezi“ požadavkem a nárokem na dodatečnou platbu nebo prodloužení doby pro dokončení.¹² Ke konkrétní definici se však neuchylují. Tu naopak přináší L. Klee, který claim vymezuje jako „specifický požadavek jedné ze smluvních stran, jež může být oznámen správcí stavby na základě smlouvou pojmenované skutečnosti či jinak v souvislosti se smlouvou a pro jehož uplatnění smlouva předvídá určitý postup, jehož dodržením je podmíněno úspěšné domožení se požadavku“.¹³

Nehodlám se v této práci uchýlovat k vlastní definici claimu odlišné od výše uvedených. K nejvýstižnější se proto přikláním k posledně uvedené, která zdůrazňuje jednoznačnou provázanost se smlouvou, striktní dodržení předepsaného claim managementu a nepřipouští zaměnění se zákonným nárokem. Na základě těchto uvedených definic tak lze shrnout, že claim ve smyslu smluvních podmínek FIDIC je specifický smluvní mechanismus¹⁴, prostřednictvím kterého se může jak zhotovitel, tak objednatel domáhat ve smlouvou předvídaných

⁹ ŠEBESTA, Milan, NOVOTNÝ, Petr, MACHUREK, Tomáš, DVOŘÁK, David a kol. *Zákon o zadávání veřejných zakázek*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 270.

¹⁰ BUNNI, Nael. G. *The FIDIC Forms of Contract*. 3rd ed. London: Blackwell publishing, 2005, s. 293.

¹¹ Tamtéž, s. 294.

¹² JAEGER, Axel-Volkmar a HÖK, Götz-Sebastian. *FIDIC a guide for practitioners*. Heidelberg: Springer, 2009, s. 357.

¹³ KLEE, Lukáš. op. cit. sub. 5, s. 102.

¹⁴ KLEE, Lukáš. op. cit. sub. 2, s. 234.

případech a při dodržení předepsaného administrativního postupu časové a/nebo finanční kompenzace nad rámec původně zahrnuté a přijaté výše.¹⁵

1.3 Účel claimu

U výstavbových projektů dopředu nikdy nelze zcela postihnout všechna rizika, která při realizaci mohou vzniknout. Z toho důvodu je problematika claimů součástí alokace rizik.¹⁶ Claim je prostředkem, kterým příslušná smluvní strana může smlouvou předvídaným způsobem reagovat na skutečnost, kterou strany dopředu nepředvídaly (a často ani nemohly) a která je rizikem druhé strany. Výskyt události v riziku objednatele zpravidla povede ke vzniku claimu zhotovitele a naopak. Objednatel je ale ovládán celkovými náklady projektu.¹⁷ Proto je zhotoviteli prostřednictvím claimu umožněno požadovat čas a/nebo peníze a z důvodu rychlého a efektivního řešení nastalých situací je omezen 28 denní lhůtou (k tomu blíže viz kapitola 5.1.3 této práce).

Pokud by tento mechanismu do smlouvy včleněn nebyl, byla by na zhotovitele přenášena neúměrná rizika a objednatel by ztratil kontrolu nad situacemi, které by mohly být způsobitelné ovlivnit náklady projektu. Z mezinárodní praxe pak vyplývá, že claimy jsou součástí smluv z důvodu, aby včas došlo k řešení problémů vzniklých v důsledku mimořádné události (případně i před ní), která má vliv na cenu nebo dobu plnění.¹⁸

¹⁵ JAEGER, Axel-Volkmar a HÖK, Götz-Sebastian, op. cit. sub. 12, s. 365.

¹⁶ Tamtéž, s. 359.

¹⁷ KLEE, Lukáš a TUREK, Roman. op. cit. sub. 1, s. 168.

¹⁸ Rozhodnutí Technology and Construction Court (High Court of Justice) ze dne 16. 4. 2014, cit. č. [2014] EWHC 1028 (TCC) ve věci OBRASCON HUARTE LAIN SA v. Her Majesty's Attorney General for Gibraltar. Shodně též KLEE, Lukáš. op. cit. sub. 5, s. 114.

2 Dělení claimů

V dílčích podkapitolách níže je stručně popsáno dělení claimů, které vychází buď přímo ze smluvních podmínek nebo je dovozováno výkladem.

2.1 Claimy ze subjektivní a objektivních důvodů

Určitým způsobem dělení claimů, které nenalézají výslovnou oporu v jednotlivých pod-čl. Red Book může být dělení na základě důvodu vzniku. Claimy vznikají především v důsledku:

- a) subjektivních důvodů; a
- b) objektivních důvodů.

Claimy ze subjektivních důvodů vznikají zpravidla na základě porušování smluvních povinností některou ze smluvních stran. Typickým příkladem je pozdní oznámení nebo neoznámení zpožděných výkresů a pokynů dle pod-čl. 1.9, pozdní předání staveniště dle pod-čl. 2.1 nebo opožděný pokyn správce stavby dle pod-čl. 3.5.

Z objektivních důvodů vznikají claimy zpravidla na základě události, která je mimo kontrolu smluvních stran. Typickým příkladem je výskyt nepředvídatelných fyzických podmínek dle pod-čl. 4.12, nález archeologických a dalších nálezů na staveništi dle pod-čl. 4.24 nebo události vyšší moci ve smyslu čl. 19.

2.2 Claimy objednatele, claimy zhotovitele

Základním dělením claimů je rozdělení na základě nárokující strany, resp. *„určujícím kritériem je domněnka dotčené smluvní strany o jejím určitém oprávnění na základě konkrétní události“*.¹⁹

Claimy objednatele jsou upraveny v pod-čl. 2.5. Domnívá-li se objednatel, že je oprávněn k platbě podle jakéhokoliv článku smluvních podmínek, jinak v souvislosti se smlouvou (zpravidla smluvní pokuta nebo sleva z ceny díla) nebo k prodloužení záruční doby²⁰, musí objednatel sám nebo prostřednictvím správce stavby oznámit zhotoviteli svůj nárok, v němž uvede podrobnosti s uvedením podstaty claimu (případně s uvedením článku, je-li událost

¹⁹ KALENSKÝ, Tomáš. *Variace dle smluvních podmínek FIDIC a jejich aplikovatelnost v českém právním řádu*. Praha, 2019. Univerzita Karlova. Právnická fakulta, s. 26.

²⁰ K definici záruční doby viz pod-čl. 1.1.3.7.

vyjmenována v Red Book), zdůvodnění nárokové částky nebo prodloužení záruční doby.²¹ Oznámení claimu musí být v souladu s pravidly komunikace dle pod-čl. 1.3 písemné.

Oproti claimům zhotovitele jsou nároky na postup a náležitosti oznámení claimu objednatele méně přísné. Zejména není stanovena lhůta pro oznámení claimu od okamžiku, kdy si objednatel skutečnost nebo okolnost, ze které claim vyplývá, uvědomil nebo uvědomit měl. Je předpokládáno, že zhotovitelé jsou v přípravě claimů zkušenější než objednatelé, a proto případné stanovení lhůty pro oznámení claimu stejně jako lhůty pro poskytnutí podrobností claimu by mohlo vést k nespravedlivému zbavení odpovědnosti na straně zhotovitele.²² Nicméně příliš pozdní dodání může indikovat záměr objednatele dále svůj claim neuplatňovat.²³

Činnost správce stavby je v případě claimu objednatele obdobná jako v případě administrace claimu zhotovitele (jak je blíže popsána v kapitole 4 této práce). Správce stavby je nejprve povinen vést strany k dohodě. Až pokud dohody nelze dosáhnout, je povinen v souladu s pod-čl. 3.5 dohodnout nebo určit:

- a) Částku, ke které je objednatel oprávněn. Takto určená částka může být následně zahrnuta jako odpočet do smluvní ceny a potvrzení ceny. Potvrzená částka musí být následně uhrazena v souladu s pod-čl. 14.7 (po zahrnutí odpočtu)²⁴; nebo
- b) prodloužení záruční doby dle pod-čl. 11.3, které se následně stane závazné. Pokud je prodloužení záruční doby prostřednictvím claimu nárokováno, lze jí prodloužit nanejvýš o dva roky²⁵ a oznámení claimu musí být z logiky věci podáno pochopitelně před uplynutím záruční doby.

O claimech zhotovitele a jejich administraci je blíže pojednáno v kapitolách 3.1, 4 a 4.2 této práce.

²¹ Viz pod-čl. 2.5 odst. 1 a 3.

²² FÉDÉRATION INTERNATIONALE DES INGÉNIEURS-CONSEILS. *The FIDIC Contracts Guide*. 1. vydání. Lausanne: FIDIC, 2000, s. 80.

²³ KLEE, Lukáš a TUREK, Roman. op. cit. sub. 1, s. 30.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ Viz pod-čl. 11.3.

2.3 Claimy vyjmenované v Red Book, claimy v souvislosti s Red Book

Claimy mohou být dále děleny na základě titulu, kterým je:

- a) claimová událostí vyjmenovaná přímo v konkrétním pod-čl. Red Book. Detailnějšímu vymezení claimových událostí zhotovitele i objednatele, společně s uvedením, co konkrétně je ta která smluvní strana oprávněna nárokovat, je věnována kapitola 3 této práce; nebo
- b) událost výslovně neupravená smluvními podmínkami, avšak související se smlouvou.²⁶ Příkladem výslovně nepojmenovaného claimu může být zpoždění zahájení výstavby z důvodů na straně objednatele, například z důvodu změny v nastavení termínů původně plánovaných výluk. V tomto případě je nutno hovořit nikoliv pouze o smluvních podmínkách FIDIC, nýbrž o smlouvě v širším smyslu podle definice dle pod-čl. 1.1.1.1.

2.4 Claimy na čas, na peníze a claimy na čas a peníze

V této podkapitole rozebírané dělení vychází z členění na základě předmětu claimu, kterým může být buď prodloužení doby pro dokončení (tj. čas), dodatečná platba (tj. peníze) nebo současná kombinace obojího.

2.4.1 Claimy na čas

V případě domněnky zhotovitele o své oprávněnosti, může zhotovitel oznámit správci stavby svůj nárok na prodloužení doby pro dokončení. Přílehlavějším pojmenováním než claim na čas, je tedy claim na prodloužení doby pro dokončení, v odborné literatuře běžně nazýván jako tzv. extension of time (EOT) claim.²⁷

Doba pro dokončení díla je definována v pod-čl. 1.1.3.3 jako doba pro dokončení díla nebo sekce²⁸ podle pod-čl. 8.2 tak, jak je stanovena v příloze k nabídce, avšak dále se všemi prodlouženími dle pod-čl. 8.4, která se počítá od data zahájení prací. Zhotovení díla v době pro dokončení stanovené v příloze k nabídce je základní smluvní povinností zhotovitele vůči objednateli. Nicméně výskyt událostí, které mohou způsobit prodlení zhotovitele se zhotovováním díla

²⁶ JAEGER, Axel-Volkmar a HÖK, Götz-Sebastian, op. cit. sub. 12, s. 357.

²⁷ Shodně viz např. GIBSON, Roger. *Delay and Extensions of Time Claims*. Taylor & Francis, 2008, s. 151-181; nebo JAEGER, Axel-Volkmar a HÖK, Götz-Sebastian, op. cit. sub. 12, s. 378-382.

²⁸ Samozřejmě pouze v případě, je-li dílo na sekce rozděleno.

nebo sekce a nabourání zhotovitelem povinně předloženého harmonogramu²⁹, je běžnou součástí výstavbových projektů. Z pohledu alokace rizik výskyt takových událostí nelze jakkoliv bez dalšího považovat za riziko zhotovitele³⁰ a po žádné ze stran nelze rozumně požadovat schopnost jejich předvídání. Z toho důvodu Red Book umožňuje zhotoviteli oznámit claim na prodloužení doby pro dokončení a na vzniklé situace reagovat. A. V. Jaeger a G. S. Hök k tomu uvádějí, že prodloužení doby pro dokončení na základě claimu je „vykrytalizováním“ předpokládané, nicméně dopředu nespécifikované doby pro dokončení díla, na jejíž podobě se strany dohodly.³¹ Jedná se o smlouvou předvídaný způsob zbavení odpovědnosti zhotovitele za náhradu škody za zpoždění ve smyslu pod-čl. 8.7 způsobenou časovým prodlením s dokončením díla a zmírnění důsledků vyjmenovaných událostí, které jsou mimo kontrolu zhotovitele.³² Naopak, pokud by smlouva podobný mechanismus sloužící k prodloužení doby pro dokončení neobsahovala, nastala by situace, kdy z důvodu událostí vedoucích k prodlení vzniklé mimo sféru vlivu smluvních stran by zaniklo přesné stanovení doby pro dokončení³³ a zhotovitel by byl povinen zhotovit dílo toliko v době přiměřené. Synallagmaticky by objednatel nebyl oprávněn nárokovat související smluvní pokuty.³⁴

Oznámení claimu na prodloužení doby pro dokončení musí být podáno v souladu s procesním postupem uvedeným v pod-čl. 20.1 a s provázáním s pod-čl. 8.4, v němž je tento druh claimu blíže upraven. Doba pro dokončení smí být prodloužena pouze v rozsahu, v jakém dokončení reálně je nebo teprve bude zpožděno. V písm. a) až e) pod-čl. 8.4 jsou vyjmenovány příčiny, na základě kterých je možné dobu pro dokončení prodloužit. Jsou jimi zejména variace dle pod-čl. 13.3, mimořádně nepříznivé klimatické podmínky, nepředvídatelný nedostatek materiálu a věcí určených pro dílo, zásah veřejné moci nebo zpoždění způsobená nebo přičitatelná objednateli.³⁵ Nejedná se však o výčet taxativní, neboť písm. b) pod-čl. 8.4 je odkazováno na claimové události uvedené ve smlouvě,

²⁹ Viz pod-čl. 8.3.

³⁰ GIBSON, Roger. op. cit. sub. 27, s. 151.

³¹ JAEGER, Axel-Volkmar a HÖK, Götz-Sebastian, op. cit. sub. 12, s. 365.

³² Tamtéž, s. 378.

³³ V cizojazyčné odborné literatuře se tento důsledek označuje jako „time at large“ a vychází z principu common law.

³⁴ GIBSON, Roger. op. cit. sub. 27, s. 151.

³⁵ Viz pod-čl. 8.4.

u nichž je prodloužení doby pro dokončení připuštěno. Závěrem pod-čl. 8.4 je uvedeno, že celková doba všech prodloužení následně nesmí být zkrácena.³⁶

2.4.2 Claimy na peníze

Pod-čl. 1.1.4.2 pro definici smluvní ceny odkazuje na pod-čl. 14.1, který reflektuje způsob určení ceny díla prostřednictvím měření skutečně provedených prací dle čl. 12, na jehož základě je Red Book konstruována a ze kterého se při určení ceny díla vychází. Je důležité zmínit, že právě z důvodu měření se přijatá smluvní částka nerovná smluvní ceně.³⁷ Přijatá smluvní částka je určena, resp. potvrzena dopisem o přijetí nabídky a je zpravidla výsledkem nabídkové ceny zhotovitele, která byla předmětem nabídky vybraného dodavatele v rámci zadávacího řízení. Pro účely nacenění nabídkové ceny je zhotovitelem vyplněný výkaz výměr toliko odhadem pro zhotovení díla potřebných materiálů, prací, technologií atd. a nelze jej považovat za skutečná a konečná množství.³⁸ Smluvní cena je dohodnuta nebo určena až následně, a to na základě skutečně provedených prací podle čl. 12. Zároveň je ale výslovně stanoveno, že smluvní cena dále „*musí podléhat úpravám v souladu se Smlouvou*“.³⁹

Smluvní podmínky FIDIC tedy odchýlení od nabídkové ceny předvídají. Mezi takové úpravy je nutné zahrnout i claimy na dodatečnou platbu a rovněž je nezbytné je považovat jako součást smluvní ceny ve smyslu pod-čl. 1.1.4.2. Provedená dodatečná platba na základě claimu je předpokládaným nákladem, protože smluvní strany se na těchto dodatečných platbách uzavřením smlouvy dohodly. Claimy na dodatečnou platbu jsou „vykrytalizováním“ předvídané, dopředu však nespécifikované součásti smluvní ceny.⁴⁰

Při dodatečné platbě je nezbytné rozlišovat, zda je strana oprávněna nárokovat náklady nebo i zisk. Objednatel je v případě oznámení claimu vždy oprávněn nárokovat pouze náklady. Zhotovitel je oprávněn nárokovat náklady z logiky věci vždy. Zisk, resp. přiměřený zisk, však pouze v případech těch claimových událostí, u nichž je to výslovně umožněno.⁴¹

³⁶ KLEE, Lukáš a TUREK, Roman. op. cit. sub. 1, s. 88.

³⁷ Viz pod-čl. 1.1.4.1 a 1.1.4.2.

³⁸ Viz pod-čl. 14.1 písm. c).

³⁹ Viz pod-čl. 14.1. písm. a) a shodně též 1.1.4.1.

⁴⁰ JAEGER, Axel-Volkmar a HÖK, Götz-Sebastian, op. cit. sub. 12, s. 365.

⁴¹ Bližší přehled těchto claimových událostí společně s uvedením možných nároků je uveden v kapitole 3 této práce.

Dle definice v pod-čl. 1.1.4.3 v sobě náklady zahrnují všechny výdaje, které jsou nebo budou rozumně vynaloženy zhotovitelem, ať už na staveništi nebo mimo ně, včetně režijních a podobných poplatků, nezahrnují však zisk. „Režijní a podobné výdaje“ je vhodné dále dělit na režie výrobní a správní. Výrobní režie jsou nepřímé náklady na řízení výroby, které vznikají přímo ve vztahu ke konkrétnímu projektu. Spadají mezi ně výdaje na např. dopravu, energie, nájmy kanceláří nebo náklady spojené s ochranou a údržbou staveniště po dobu přerušení prací apod. Správní režie jsou režijní náklady vznikající ve správě společnosti zhotovitele stavby, které nelze přiřadit ke konkrétnímu projektu. Mezi správní režie lze řadit např. mzdy zaměstnanců, náklady související s prodloužením platnosti pojištění či bankovní záruky nebo výdaje na sklady.⁴²

Předkládaná definice nákladů nicméně není přesná a poskytuje prostor pro výklad. Na druhou stranu, nalézt obecně přijímanou definici nákladů je obtížné. Je to proto právě správce stavby, kdo blíže posoudí a vyloží význam nákladů, neboť a v souladu s pod-čl. 3.5 dohodne nebo spravedlivě určí jejich konečnou výši.⁴³ Zisk, a ani přiměřený zisk, není smluvními podmínkami FIDIC definován vůbec. I v tomto případě je to správce stavby, kdo jej určí. FIDIC Contract's Guide nicméně v komentáři k pod-čl. 1.1.4 ve vztahu k pod-čl. 1.2 říká, že výše přiměřeného zisku je závislá na okolnostech. Při přípravě zvláštních podmínek doporučuje omezit výši přiměřeného zisku na 5 % z nárokovaných nákladů.⁴⁴

Jednotný způsob vyčíslení (kvantifikace) claimu neexistuje. V České republice vydalo SFDI Metodiku pro kvantifikaci finančních nároků při zpoždění a prodloužení, na jejímž základě strany finanční nárok zpravidla vyčíslují. V metodice jsou vyjmenovány nejčastější druhy nákladů a především obsahuje definice pojmů nezbytných pro pochopení způsobů vyčíslení nároku. Tato metodika předkládá dvě základní metody pro vyčíslení finančního nároku, a to i) na základě doložení záznamů včetně prostých dokladů (s výjimkami jako např. správních režii), nebo ii) na základě souhrnného vzorce. Nárok na přiměřený zisk dle této metodiky vzniká tehdy, pokud je nastalá claimová událost v riziku

⁴² KLEE, Lukáš. op. cit. sub. 2, s. 239-240.

⁴³ JAEGER, Axel-Volkmar a HÖK, Götz-Sebastian, op. cit. sub. 12, s. 384-385.

⁴⁴ FÉDÉRATION INTERNATIONALE DES INGÉNIEURS-CONSEILS. op. cit. sub. 22, s. 54.

objednatel (např. v nezajištění práva přístupu na staveniště dle pod-čl. 2.1) a vypočten je přírůžkou 5 % k doloženým nákladům.⁴⁵

2.5 Doktrinální dělení claimů

Byť v českém právním řádu nebude mít většina níže uvedeného dělení významnějšího uplatnění, považuji za vhodné alespoň stručným způsobem uvést další možné doktrinální dělení claimů vycházející z angloamerického právního systému, na jehož základě ostatně smluvní podmínky FIDIC stojí.

První skupinou jsou claimy *ex contractu*. Svou povahou se v podstatě překrývají s claimy vyjmenovanými v Red Book, neboť se jedná o claimy předvídané smlouvou a v souvislosti pouze s ustanoveními smlouvy.⁴⁶

Druhou skupinou jsou *common law* claimy, které vznikají při porušení smlouvy, jejímž rozhodným právem bude právní řád založený na common law nebo porušením právní normy téhož právního řádu.⁴⁷

Další skupinou jsou claimy *quantum meruit*, které vznikají sice na základě jednání stran v souladu se smlouvou, nicméně bez provedení potřebné změny (např. ujednání o ceně).⁴⁸ V českém právním řádu by se situace pravděpodobně posuzovala jako bezdůvodné obohacení ve smyslu § 2991 občanského zákoníku.

Posledním typem jsou claimy *ex gratia*, na základě kterého dochází k uznání a plnění claimu jedné strany ve prospěch druhé,⁴⁹ a to například za účelem odvrácení hrozícího úpadku zhotovitele prostřednictvím platby ze strany objednatel z důvodu claimu, na jehož základě by k provedení dodatečné platby bez dalšího povinen nebyl. Objednatel by tímto svým „bezdůvodným“ jednáním sledoval vyhnutí se nutnosti vysoutěžení nového zhotovitele.⁵⁰ I v tomto případě by bez dalšího ujednání stran pravděpodobně docházelo k bezdůvodnému

⁴⁵ STÁTNÍ FOND DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY. *Metodika pro kvantifikaci finančních nároků při zpoždění a prodloužení* [online]. Praha, 2020, s. 26. Dostupné z: https://www.sfdi.cz/soubory/obrazky-clanky/metodiky/2020_metodika-financnich-naroku.pdf [cit. 2023-12-13].

⁴⁶ HUNTER, Robert N. *Claims on highway contracts: under the 5th edition of the ICE conditions of contract and the 7th edition of the Manual of contract documents for highway works*. London: Thomas Telford, 1997, s. 6-8; a KALENSKÝ, Tomáš. *Variace dle smluvních podmínek FIDIC a jejich aplikovatelnost v českém právním řádu*. Praha, 2019. Univerzita Karlova. Právnická fakulta, s. 27.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ CHAPPELL, David. *Building contract claims*. 5th ed. Hoboken, N.J: Wiley, 2013, s. 4-5.

⁴⁹ KALENSKÝ, Tomáš. *Variace dle smluvních podmínek FIDIC a jejich aplikovatelnost v českém právním řádu*. Praha, 2019. Univerzita Karlova. Právnická fakulta, s. 26-27.

⁵⁰ KLEE, Lukáš. op. cit. sub 5, s. 103. Shodně též KALENSKÝ, Tomáš. op. cit. sub 49, s. 28.

obohacení ve smyslu § 2991 občanského zákoníku. Zároveň by tento postup byl (při překročení příslušných limitů) podstatnou změnou závazku dle § 222 odst. 3 ZZVZ⁵¹ a hrubým porušením zásad dle § 6 ZZVZ.

⁵¹ Tamtéž.

3 Claimové události

3.1 Claimové události zhotovitele

Zhotovitel je smluvními podmínkami FIDIC oprávněn oznámit claim z následujících důvodů:

Pod-čl.	Důvod pro claim	Náklady	Zisk	Čas
1.9	Zpožděné výkresy a pokyny	•	•	•
2.1	Neposkytnutí práva přístupu na staveniště	•	•	•
4.6	Nepředvídatelná spolupráce	•		
4.7	Vadné vytyčení	•	•	•
7.4	Zpožděné zkoušení	•	•	•
4.12	Nepředvídatelné fyzické podmínky	•		•
4.24	Archeologické a další nálezy na staveništi	•		•
8.4	Prodloužení doby pro dokončení			•
8.5	Zpoždění způsobená úřady			•
8.9	Důsledky přerušení	•		•
10.2	Převzetí části díla	•	•	
10.3	Překážky při přijímacích zkouškách	•	•	•
13.7	Úpravy v důsledku změn legislativy	•		•
16.1	Oprávnění zhotovitele přerušit práce	•	•	•
17.4	Důsledky rizik objednatele	•		•
19.4	Důsledky vyšší moci	•		•

3.1.1 Zpožděné výkresy a pokyny

Zpoždění nebo ztížení podmínek provádění díla z důvodu nevydání potřebného výkresu nebo pokynu zhotoviteli ze strany správce stavby je upravena v pod-čl. 1.9. Je to zásadně objednatel, kdo je odpovědný za nečinnost a z toho plynoucí pochybení správce stavby. Proto je popisovaná situace rizikem objednatele. Objednatel nicméně není odpovědný, pokud nekonání správce stavby je zapříčiněno chybou nebo zpožděním zhotovitele, a to včetně chyby v jakýchkoliv dokumentech zhotovitele⁵² nebo jejich zpožděným předložením.

⁵² Dle definice uvedené v pod-čl. 1.1.6.1.

Zhotovitel musí nejdříve správci stavby podat tzv. 1. oznámení, ve kterém se stanovením přiměřené lhůty oznámí i) jaký pokyn nebo výkres potřebuje, ii) proč a do kdy by měl být vydán, a iii) podrobnosti o případném zpoždění a ztížených podmínkách.⁵³ Teprve až tehdy, není-li správcem stavby zhotovitelem požadovaný výkres nebo pokyn vydán a v důsledku toho zhotoviteli vznikne zpoždění nebo náklady, může zhotovitel oznámit claim, v němž může požadovat prodloužení doby pro dokončení, náklady i přiměřený zisk.

3.1.2 Neposkytnutí práva přístupu na staveniště

Objednatel v souladu s pod-čl. 2.1 odpovídá za zpřístupnění, předání a umožnění užívání všech částí staveniště zhotoviteli. Neposkytnutí práva přístupu na staveniště je rizikem objednatele. Objednatel toto právo řádně neposkytne, pokud i) tak neučiní ve lhůtách stanovených v příloze k nabídce (alternativně tak, jak to zhotovitel potřebuje pro řádné provádění díla v jím zpracovaném harmonogramu), a/nebo ii) nezajistí oprávnění zhotovitele užívat všechny části staveniště (např. nezajistí výkupy pozemků a užívací práva pro pozemky; k tomu je rovněž povinen doložit příslušné právní tituly). Objednatel je oprávněn právo přístupu na staveniště odeprít do doby, dokud od zhotovitele neobdrží zajištění splnění smlouvy⁵⁴ (typicky bankovní záruku). V praxi může nastat situace nezajištění vydání, nebo vydání v nedostatečném rozsahu, povolení záměru dle stavebního zákona ze strany objednatele, který je k jeho zajištění dle pod-čl. 1.13 povinný. Jsem názoru, že v takovém případě zhotovitel nemá jinou možnost, než postupovat souladu s tímto pod-čl. 2.1 a ve spojení s pod-čl. 1.13.

Až pokud zhotoviteli vzniknou dodatečné náklady nebo zpoždění, může oznámit správci stavby claim, na jehož základě může požadovat prodloužení doby pro dokončení, náklady i přiměřený zisk. Claim bez dalšího nebude úspěšný, pokud bylo neplnění objednatele způsobeno jakoukoli chybou nebo zpožděním zhotovitele.

3.1.3 Nepředvídatelná spolupráce

Zhotovitel je podle pod-čl. 4.6 povinen zabezpečit vhodné podmínky pro výkon práce i) personálu objednatele, ii) jiných zhotovitelů, a iii) zaměstnanců orgánu veřejné správy.

⁵³ KLEE, Lukáš a TUREK, Roman. op. cit. sub 1, s. 22.

⁵⁴ Viz pod-čl. 1.1.6.6 a 4.2.

Objednatel je odpovědný za nepředvídatelné náklady vzniklé v důsledku pokynu k variaci, kterým by zhotoviteli nařídil spolupracovat s uvedenými subjekty. Pokud tyto vzniknou může zhotovitel oznámit claim, v němž může požadovat pouze náklady.

3.1.4 Vadné vytyčení

V souladu s pod-čl. 4.7 je objednatel odpovědný za chyby v referenčních prvcích (hlavních bodech, osách a referenčních výškách uvedených ve smlouvě nebo oznámených ze strany správce stavby). Před jejich využitím je zhotovitel povinen vynaložit přiměřené úsilí, aby ověřil jejich přesnost.⁵⁵ Vady ve vytyčení jsou rizikem objednatele

Pokud by i po ověření v důsledku vad vznikly zhotoviteli dodatečné náklady nebo zpoždění, může zhotovitel oznámit claim, v němž může požadovat prodloužení doby pro dokončení, náklady i přiměřený zisk.

3.1.5 Nepředvídatelné fyzické podmínky⁵⁶

Nepředvídatelnými fyzickými podmínkami na staveništi jsou fyzické podmínky přírodní (např. výskyt skály, kontaminované zeminy), umělé (např. výskyt inženýrské sítě), a jiné fyzické překážky a znečišťující látky včetně podpovrchových a hydrologických podmínek na Staveništi (vyjma klimatických a administrativních podmínek),⁵⁷ které nejsou rozumně předvídatelné zkušeným zhotovitelem⁵⁸ do data pro předložení nabídky, tj. jsou nepředvídatelné.⁵⁹ Nepředvídatelnost je nicméně dále nezbytné posuzovat s přihlédnutím k pod-čl. 4.10 a 4.11, tedy že zhotovitel obdržel všechny potřebné informace ve vztahu k rizikům, nejistotám a jiným okolnostem, zkontroloval a přezkoumal stavenišť a byly mu v pro něj dostatečné míře předloženy relevantní údaje,⁶⁰ a svou nabídku

⁵⁵ Viz pod-čl. 4.7.

⁵⁶ Podkapitola 3.1.5 této práce volně vychází z článku *Nepředvídatelné fyzické podmínky dle smluvních podmínek FIDIC*, jehož je autor této práce spoluautorem. Viz HLAVIČKA, Josef, KALENSKÝ, Tomáš, PLUCAR Václav. *Nepředvídatelné fyzické podmínky dle smluvních podmínek FIDIC* [online]. 20. 3. 2023. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nepredvidatelne-fyzicke-podminky-dle-smluvnich-podminek-fidic-116069.html> [cit. 2023-12-2].

⁵⁷ Viz definice „Fyzické podmínky“ dle pod-čl. 4.12 odst. 1.

⁵⁸ Požadavek zkušeného zhotovitele je nezbytné posuzovat jako standard odborné péče zhotovitele ve smyslu § 5 občanského zákoníku.

⁵⁹ JEREMY, Glover, HUGHES, Simon, THOMAS, Christopher. *Understanding the new FIDIC Red Book: a clause by clause commentary*. London: Sweet & Maxwell, 2006, s. 110.

⁶⁰ Viz pod-čl. 4.10.

založil na právě těchto informacích.⁶¹ Výskyt nepředvídatelných fyzických podmínek je sdíleným rizikem.

V případě výskytu nepředvídatelných fyzických podmínek musí zhotovitel dát správci stavby oznámení, v němž musí být zjištěné okolnosti podrobně popsány a zdůvodněna jejich nepředvídatelnost (musí být prvně podáno tzv. oznámení o výskytu). Důkazní břemeno zde leží na zhotoviteli.⁶² Po tomto prvním oznámení je zhotovitel povinen pokračovat v provádění díla s využitím vhodných a rozumných opatření, která jsou přiměřená pro zjištěné okolnosti. Není vhodné, aby zhotovitel po dobu trvání okolnosti přerušil práce a toliko čekal na pokyn správce stavby.⁶³ Správce stavby by následně v reakci na oznámení měl zhotoviteli udělit pokyn k variaci. Bude-li dle uvážení zhotovitele nezbytné modifikovat smlouvu, může zhotovitel o pokyn k variaci požádat sám.

Po prvním oznámení je zhotovitel oprávněn oznámit claim, v němž může požadovat prodloužení doby pro dokončení a náklady. Události vznikly bez přičinění kterékoliv ze stran, jedná se tedy o claim z objektivních důvodů. Správce stavby v první řadě určuje to, zda se vůbec jednalo o nepředvídatelné fyzické podmínky na staveništi. Dále také zvažuje, zda fyzické podmínky na jiných částech staveniště nebyly příznivější, než se dalo rozumně předpokládat. Pokud by příznivější byly, mohlo by to vést k ponížení nároků zhotovitele. Oznámení o výskytu lze v urgentních případech sloučit s oznámením claimu.

3.1.6 Archeologické nálezy

Výskyt archeologických nálezů na staveništi je sdíleným rizikem. V případě, že při zhotovování díla budou objeveny jakékoliv pozůstatky historické hodnoty⁶⁴ (archeologické nálezy), je zhotovitel dle pod-čl. 4.24 povinen objev okamžitě oznámit správci stavby, který následně v souladu s pod-čl. 3.5 o této záležitosti dohodne nebo určí. Zároveň musí zhotovitel přijmout přiměřená preventivní opatření, aby zabránil odvezení, odnesení nebo poškození nálezů. Mimo postup v souladu s posuzovaným smluvním ujednáním budou strany povinny řídit se zákonnými ustanoveními týkající se nálezů dle § 1051 až 1065 občanského zákoníku. Zároveň bude objednatel jakožto stavebník podle § 266 stavebního

⁶¹ Viz pod-čl. 4.11.

⁶² BAKER, Ellis; MELLORS, Ben; CHALMERS, Scott. *FIDIC Contracts: Law and Practice*. London: Informa Law from Routledge, 2009, s 88.

⁶³ Tamtéž, s. 89.

⁶⁴ KLEE, Lukáš a TUREK, Roman. op. cit. sub 1, s. 62.

zákonu povinen archeologický nález⁶⁵ neprodleně oznámit příslušnému stavebnímu úřadu, zajistit, aby nález nebyl poškozen nebo zničen, práce v místě nálezu přerušit a provést zápis do stavebního deníku.

Správce stavby by v reakci na oznámení měl zhotoviteli udělit pokyn k variaci. Následně je zhotovitel oprávněn oznámit claim, v němž může požadovat prodloužení doby pro dokončení a náklady. I v tomto případě lze v urgentních případech první oznámení o výskytu sloučit s oznámením claimu.

3.1.7 Zpožděné zkoušení

Správce stavby je v souladu s pod-čl. 7.4 oprávněn prostřednictvím variace pozměnit smlouvou specifikované zkoušky nebo nařídít vykonání dodatečných zkoušek⁶⁶. Pokud by takto nařízené zkoušky prokázaly vadné plnění, ponese náklady na zkoušky zhotovitel. Případné neudělení pokynu ze strany správce stavby ohledně zkoušení a jakékoliv zpoždění přičitatelné objednateli v souvislosti se zkouškami je rizikem objednatele.

Vznikne-li zhotoviteli zpoždění a/nebo náklady z důvodu plnění těchto pokynů správce stavby nebo v důsledku zpoždění způsobeného objednatelem, může zhotovitel oznámit claim, v němž může požadovat prodloužení doby pro dokončení, náklady i zisk. Na postup stanovený tímto pod-čl. je navázán i případ neopodstatněného zdržování přejímacích zkoušek podle pod-čl. 9.2.

3.1.8 Prodloužení doby pro dokončení

Jedná se o sdílené riziko spočívající v konkrétních událostech, na základě kterých dochází ke zpoždění s prováděním díla. Hlavními důvody pro prodloužení doby pro dokončení jsou:

- a) variace nebo jiná podstatná změna v množství položky;
- b) mimořádně nepříznivé klimatické podmínky;
- c) nepředvídatelný nedostatek personálu a věcí určených pro dílo způsobený epidemií nebo zásahy veřejné moci; nebo
- d) zpoždění, překážky a omezení přičitatelná objednateli, personálu objednatele nebo jiným zhotovitelům;⁶⁷

⁶⁵ Definice nálezu dle § 266 odst. 1 stavebního zákona je rozdílná od definice archeologických nálezů podle pod-čl. 4.24. Svým rozsahem ji lze ale považovat za obdobnou.

⁶⁶ Viz definice zkoušek uvedené v pod-čl. 1.1.3.

⁶⁷ Viz pod-čl. 8.4.

- e) další důvody výslovně vyjmenované Smlouvu –konkrétní pod-čl.

Nastane-li některá ze shora uvedených událostí, je zhotovitel oprávněn oznámit claim (vždy však s provazbou na pod-čl. 20.1) a požadovat prodloužení doby pro dokončení. Správce stavby posuzuje i svá předchozí určení o časových claimech a může celkové prodloužení doby zvýšit, nikoliv však snížit. K prodloužení doby pro dokončení blíže viz kapitola 2.4.1 této práce.

3.1.9 Zpoždění způsobená úřady

Zpoždění způsobené úřady je speciálním důvodem pro prodloužení doby pro dokončení, a to za splnění následujících podmínek:

- a) zhotovitel svědomitě dodržoval postupy stanovené orgány veřejné správy;
- b) orgány veřejné správy zdržují nebo způsobí ztížené podmínky práce zhotovitele; a
- c) zpoždění a ztížené podmínky jsou nepředvídatelné.

Za kumulativního splnění všech těchto podmínek je zhotovitel oprávněn oznámit claim. Z důvodu vztahu speciality k pod-čl. 8.4 je následný postup shodný tak, jak je popsán v posledním odstavci kapitoly 3.1.8 této práce.

3.1.10 Důsledky přerušení

Důsledky přerušení upravené v pod-čl. 8.9 jsou sdíleným rizikem spočívajícím v důsledcích spojených s přerušením prací (nebo jejich následným obnovením) na pokyn správce stavby. O sdílené riziko se však nebude jednat, byli-li pokyn k přerušení udělen kvůli události, za kterou odpovídá zhotovitel.⁶⁸ V takovém případě nese riziko zhotovitel. Pokud správce stavby pokyn k přerušení prací vydá, je zhotovitel povinen dílo nebo jeho část chránit, uskladnit a zabezpečit proti chátrání a škodě.

Vznikne-li zhotoviteli zpoždění a/nebo náklady z důvodu plnění těchto pokynů nebo v důsledku obnovení prací, může zhotovitel oznámit claim, v němž může požadovat prodloužení doby pro dokončení, náklady i zisk.

⁶⁸ Jak jsou tyto důvody uvedeny v posledním odstavci pod-čl. 8.9.

3.1.11 Převzetí částí Díla

Dle pod-čl. 10.2 objednatel odpovídá za náklady vzniklé v důsledku převzetí či užívání díla způsobem nepředpokládaným smlouvou. Popisovaná událost je tedy v riziku objednatele. Správce stavby může, podle uvážení objednatele, převzít jakoukoli část díla (za vydání potvrzení o převzetí pro jakoukoli část stavby⁶⁹). Do jeho vydání synallagmaticky objednatel nesmí tuto část díla užívat. Pokud by tak učinil, přejde na objednatele například odpovědnost za škodu.⁷⁰ V případě předčasného převzetí části díla musí být také poměrně snížena smluvní pokuta za zpoždění.

Vzniknou-li zhotoviteli náklady z důvodu přebírání nebo užívání Díla nepředpokládaného smlouvou, je zhotovitel oprávněn oznámit claim, v němž může požadovat náklady včetně zisku, který je přičitatelný přebírané části díla.⁷¹

3.1.12 Překážky při přejímacích zkouškách

Zhotoviteli může být po více než 14 dnů bráněno v provedení přejímacích zkoušek⁷² v důsledku příčiny, za kterou je odpovědný objednatel. Vzniknou-li v důsledku toho dodatečné náklady nebo zpoždění, je zhotovitel oprávněn oznámit claim, v němž může požadovat prodloužení doby pro dokončení a náklady včetně zisku.

3.1.13 Úpravy v důsledku změn legislativy

Smluvní cena musí být upravena tak, aby zohledňovala zvýšení nebo snížení nákladů vyplývající ze změny v právních předpisech⁷³, a to ať už zavedení nových, zrušení nebo modifikaci právních předpisů nebo změn v soudním či úředním výkladu.⁷⁴ Relevantní jsou pouze změny provedené po základním datu, tj. 28 dnů před termínem pro předložení nabídky. Tyto změny ovlivňují obě strany, jedná se proto o sdílené riziko. Vzniknou-li v důsledku toho dodatečné náklady nebo zpoždění, je zhotovitel oprávněn oznámit claim, v němž může požadovat prodloužení doby pro dokončení a náklady.

⁶⁹ Definice potvrzení o převzetí viz pod-čl. 1.1.3.5 ve spoj. 10.1.

⁷⁰ KLEE, Lukáš a TUREK, Roman. op. cit. sub 1, s. 99–100.

⁷¹ Tamtéž, s. 39.

⁷² Definice přejímací zkoušky viz pod-čl. 1.1.3.4.

⁷³ Právními předpisy je dle pod-čl. 1.1.6.5 pro účely smlouvy veškeré veškerá národní (nebo státní) legislativa, nařízení, vyhlášky a jiné právní předpisy a též zákony a místní vyhlášky jakéhokoli legálně ustanoveného orgánu veřejné správy.

⁷⁴ Viz pod-čl. 13.7 odst. 1.

3.1.14 Přerušení prací zhotovitelem

Zhotovitel je dle pod-čl. 16.1 oprávněn přerušit práce na díle především v případě, kdy:

- a) správce stavby nevydává potvrzení o průběžné platbě;
- b) objednatel nehradí faktury; nebo
- c) objednatel neprokáže, že má zajištěno financování projektu.

Z výše uvedeného plyne, že objednatel odpovídá za náklady a zpoždění vzniklé v důsledku oprávněného přerušení prací ze strany zhotovitele. Projednávaná claimová událost je tedy v riziku objednatele. Svůj záměr o přerušení prací musí zhotovitel oznámit objednateli 21 dnů předem. Nemusí se však jednat pouze o přerušení prací, zhotovitel může jen zpomalit tempo prací.⁷⁵ V případě vzniku dodatečných nákladů nebo zpoždění je zhotovitel oprávněn oznámit claim, v němž může požadovat prodloužení doby pro dokončení, náklady i zisk.

3.1.15 Důsledky rizik objednatele

V pod-čl. 17.3 jsou uvedena rizika objednatele. Jsou jimi:

- a) válka, nepřátelské akty (ať už válka je nebo není vyhlášena), invaze, činnost nepřátel ze zahraničí;
- b) rebelie, terorismus, revoluce, povstání, vojenský převrat, násilné převzetí moci a občanská válka v zemi⁷⁶;
- c) výtržnost, vzpoura nebo nepokoj v zemi, které jsou vyvolány jinými osobami, než jsou personál zhotovitele a ostatní zaměstnanci zhotovitele a podzhotovitelů;
- d) válečná munice, výbušný materiál, ionizující radiace a radioaktivní kontaminace v zemi mimo situace, kdy toto riziko náleží zhotoviteli;
- e) tlakové vlny způsobené letadlem nebo jinými zařízeními pohybujícími se rychlostí zvuku/nadzvukovou rychlostí;
- f) užívání nebo zabránění jakékoli části stavby objednatelem mimo případů specifikovaných ve smlouvě;

⁷⁵ Viz pod-čl. 16.1 odst. 4.

⁷⁶ „Zemí“ je podle pod-čl. 1.1.6.2 země, v které se nachází Staveniště (nebo jeho většina) pro provedení Stavby.

- g) projektování jakékoli části díla personálem objednatele nebo někým, za koho je objednatel odpovědný; a
- h) působení přírodních sil, které jsou nepředvídatelné nebo u kterých se nedalo předpokládat, že by proti nim zkušený zhotovitel přijal adekvátní preventivní opatření.⁷⁷

Nastane-li některé z výše uvedených rizik, bude zpravidla důsledkem ztráta nebo škoda na díle, věcech určených pro dílo nebo dokumentech zhotovitele. Pokud se tak stane, je zhotovitel povinen toto okamžitě oznámit správci stavby (podat tzv. 1. oznámení) a musí vzniklou ztrátu nebo škodu v míře požadované správcem stavby napravit. Až poté je, vznikne-li zhotoviteli zpoždění a/nebo náklady z důvodu napravování ztráty či škody, zhotovitel oprávněn oznámit claim, v němž může požadovat prodloužení doby pro dokončení a náklady. Zisk musí být zahrnut pouze při užívání a projektování části díla objednatelem.⁷⁸

3.1.16 Důsledky vyšší moci

Smluvní podmínky FIDIC definují vyšší moc pěti znaky, které je nezbytné splnit kumulativně.

- 1) Musí se jednat o výjimečnou událost nebo okolnost;
- 2) smluvní strana ji nemůže ovládat;
- 3) tato smluvní strana proti ní před uzavřením smlouvy nemohla učinit žádná opatření;
- 4) po jejím vzniku se jí příslušná smluvní strana nemohla účelně vyhnout nebo jí překonat; a
- 5) nelze v podstatné míře přičíst druhé smluvní straně.⁷⁹

Vyšší moc je sdíleným rizikem, claim tak může oznámit jak zhotovitel, tak objednatel. Tato podkapitola však bude dále omezena pouze na poškození vyšší mocí na straně zhotovitele.

Události vyšší moci jsou demonstrativně vymezeny („*může zahrnovat, ale neomezuje se*“) v bodech (i) až (v) pod-čl. 19.1. Jsou jimi události jako válka, terorismus, vojenský převrat, přírodní katastrofy aj. Nutno podotknout, že vyšší

⁷⁷ Viz pod-čl. 17.3.

⁷⁸ K tomu viz blíže pod-čl. 17.3 písm. f) a g).

⁷⁹ Viz pod-čl. 19.1 odst. 1.

moc se může překrývat s riziky objednatele dle pod-čl. 17.3 či nepředvídatelnými fyzickými podmínkami dle pod-čl. 4.12.

Je-li zhotovitel vyšší mocí ovlivněn, musí podat objednateli oznámení do 14 dnů od okamžiku, kdy si mohl příslušnou událost vyšší moci uvědomit nebo uvědomit měl. Společně s tím musí být také specifikovány závazky, v jejichž plnění je zhotoviteli vyšší mocí bráněno. Z těch závazků, v jejichž plnění mu je vyšší mocí bráněno v plnění, je zhotovitel poté omluven.⁸⁰

Obě smluvní strany mají povinnost vynaložit veškeré přiměřené úsilí k minimalizaci potenciálního zpoždění v důsledku vyšší moci. Jakmile vyšší moc přestane působit, je zhotovitel povinen o tom učinit vůči objednateli oznámení.⁸¹ Déletrvající vyšší moc, tj. trvající nepřetržitě 84 dnů nebo opakující se v souhrnu 140 dnů, vždy však pro stejnou událost, která by bránila provádění v podstatě celého díla, zakládá právo odstoupení od smlouvy, a to pro obě smluvní strany.⁸² Způsobila-li by událost, a to nejen vyšší moci, nemožnost dalšího plnění smlouvy, jsou obě smluvní strany dle pod-čl. 19.7 osvobozeny od dalšího plnění. Toto ujednání svým obsahem shodné s ustanovením § 2006 odst. 1 občanského zákoníku.

Po podání 1. oznámení je zhotovitel oprávněn oznámit claim. Prodloužení doby pro dokončení může zhotovitel požadovat při jakékoliv události vyšší moci. Dodatečnou platbu nicméně může zhotovitel požadovat pouze v případě událostí odpovídajícím těm vyjmenovaným v pod-čl. 19.1 i) až iv) (tj. válka, terorismus, revoluce, radioaktivita aj.). V případě přírodních katastrof a ostatních případů dle pod-odstavce v) dodatečnou platbu požadovat nelze. Zisk je ve všech případech vyloučen.

3.2 Claimové události objednatele

Z důvodu zaměření práce primárně na claimy zhotovitele nebudou claimy objednatele rozebrány bližším způsobem jako claimy zhotovitele v podkapitole 3.1 této práce. Claimové události objednatele jsou z toho důvodu vypsány pouze v níže uvedené přehledové tabulce (bez sdílených rizik), společně s uvedením, co v případě konkrétní události je objednatel oprávněn požadovat.

⁸⁰ Viz pod-čl. 19.2.

⁸¹ Viz pod-čl. 19.3.

⁸² Jedná se o speciální vznik oprávnění odstoupení od smlouvy podle pod-čl. 19.6, nikoliv dle čl. 15 nebo 16.

Pod-čl.	Důvod pro claim	Náklady	Zisk	Čas
7.5	Odmítnutí prací a s tím způsobené náklady	•		
7.6	Nápravné práce vykonané 3. osobou	•		
8.6	Dozor při zpoždění (akceleraci) zhotovitele	•		
8.7	Náhrada škody za zpoždění (smluvní pokuta)	•		
9.4	Zpoždění přejímací zkoušky	•		
11.3	Prodloužení záruční doby			•
11.4	Odstranění vad 3. osobou	•		
18.2	Pojištění díla a vybavení zhotovitele	•		

4 Administrace claimů

Aby jakákoliv událost a na ní navazující claim zhotovitele mohla být pro zhotovitele úspěšná a ze strany správce stavby schválena nebo určena, musí zhotovitel postupovat v souladu s procesními pravidly předepsanými v pod-čl. 20.1. Účelem tohoto postupu je zajištění, aby rizika plynoucí z předmětu claimu spojená s dílem měla co nejmenší negativní dopad na zúčastněné strany a projekt jako takový.⁸³

4.1 Claim management

Podstatou claim managementu je nikoliv pouze postup stanovený smlouvou, jak je popsán níže v této kapitole, ale zejména prokázání jejich oprávněnosti (resp. důvodnosti) a vyčíslení, a to jak finanční, tak i časové.⁸⁴ Podle L. Klee zahrnuje claim management zhotovitele v širším smyslu i řešení claimů objednatelů, claimů ve vztahu k podzhotovitelům nebo jiným účastníkům výstavby.⁸⁵

4.1.1 Včasné varování

Ještě před samotným procesem oznámení claimu podle pod-čl. 20.1 je stěžejní přechozí průběžná činnost zhotovitele spočívající zejména v:

- a) rozpoznání okolnosti způsobilé založit claim (claimové události); a
- b) řádné evidenci relevantních dokumentů⁸⁶ k potenciálnímu claimu.

S rozpoznáním okolností bezprostředně souvisí povinnost včasného varování dle pod-čl. 8.3 třetího odstavce, které by zpravidla mělo předcházet oznámení claimu. Pokud by jakákoliv pravděpodobná budoucí událost nebo okolnost mohla negativně ovlivnit postup prací, zvýšit smluvní cenu nebo zpozdit provádění díla, je zhotovitel povinen o tom učinit správci stavby okamžitě oznámení. Ten může následně po zhotoviteli požadovat předložení odhadu předpokládaného časového i finančního vlivu takové hrozící události nebo návrh variace. Stejným způsobem je nezbytné postupovat i při zjištění vady technické povahy v dokumentu připravenému k provádění díla dle pod-čl. 1.8.

⁸³ KLEE, Lukáš. op. cit. sub 2, s. 235.

⁸⁴ Klee, Lukáš, op. cit. sub 5, s. 118.

⁸⁵ KLEE, Lukáš. op. cit. sub 2, s. 256.

⁸⁶ Zejm. viz pod-čl. 6.10 [Záznamy o personálu a vybavení zhotovitele], 8.3 [Harmonogram], 14.5 [Technologické zařízení a materiály určené pro dílo] a 20.1 odst. 4.

4.1.2 Oznámení claimu

Uvědomil-li že si již zhotovitel skutečnost nebo okolnost na základě které se domnívá, že je oprávněn k prodloužení doby pro dokončení anebo dodatečné platbě, nebo si ji uvědomit měl, má povinnost oznámit claim na dodatečnou platbu nebo prodloužení doby pro dokončení správci stavby „*co nejdříve, jak je to prakticky možné, a ne později než 28 dnů po tom (...)*“.⁸⁷ Jedinou claimovou událostí, u které je lhůta pro oznámení kratší, je oznámení o vyšší moci dle pod-čl. 19.2 (jak je blíže popsána v podkapitole 3.1.16 této práce). Pokud zhotovitel svůj claim ve 28 denní lhůtě neoznámí správci stavby, jeho nárok na případné prodloužení doby pro dokončení nebo dodatečnou platbu *ex tunc* zaniká a objednatel není povinen po lhůtě oznámené claimy brát v potaz. Ve vztahu k zániku nároku zhotovitele po uplynutí lhůty vyvstává otázka, zda se nejedná o prekluzivní lhůtu sjednanou v rozporu se zákonem nebo o lhůtu promlčecí. O problematice prekluze je blíže pojednání v kapitole 5.1.3 této práce.

V rozhodnutí *Obrascon Huarte Lain SA v Attorney General for Gibraltar*⁸⁸ bylo judikováno, že pod-čl. 20.1 by měl být vykládán „přiměřeně široce“, a to způsobem, že i) událost nebo okolnost zakládající claim musí vzniknout a ii) zhotovitel musí o této události nebo okolnosti vědět. Soud v tomto případě rozhodl, že zhotovitel má možnost claimovat prodloužení doby pro dokončení podle pod-čl. 20.1 i až tehdy, když je zjevné, že zpoždění vznikne nebo když zpoždění alespoň vznikat začalo. Odůvodnění bylo opřeno na znění pod-čl. 8.4, které neuvádí „je nebo bude zpožděno, podle toho, která situace nastane dříve“, ale jen pouze „je nebo bude zpožděno“. Počátek běhu 28 denní lhůty tak je subjektivní a značně v rukou zhotovitele.

Nedávné rozhodnutí *Panther Real Estate Development LLC v Modern Executive Systems Contracting LLC*⁸⁹ nicméně znovu otevřelo otázku, kdy má být oznámení claimu předloženo. Objednatel tvrdil, že zhotovitel většinu zpoždění neoznámil ve lhůtě 28 dnů a na prodloužení doby pro dokončení nepřiměřeně spoléhal. Naproti tomu zhotovitel argumentoval, že oznámení v 28 denní lhůtě dát správci stavby nemusel, neboť zpoždění nebylo na kritické cestě (s odkazem na závěry rozhodnutí *Obrascon Huarte Lain SA v Attorney General for Gibraltar*

⁸⁷ Viz pod-čl. 20.1.

⁸⁸ Rozhodnutí cit. č. [2014] EWHC 1028 (TCC), op. cit. sub. 18.

⁸⁹ Rozhodnutí The Dubai International Financial Centre Courts (DIFC) ze dne 12. 5. 2023, cit. č. [2022] DIFC CA 016 ve věci *Panther Real Estate Development LLC v Modern Executive Systems Contracting LLC*.

z roku 2014). Objednatel na to namítal, že 28 denní lhůta pro podání oznámení běží bez ohledu na to, zda ke skutečnému zpoždění skutečně došlo či nikoliv. S tímto posledně zmíněným argumentem objednatel se soud prvního stupeň ztotožnil a rozhodl, že 28 denní lhůta běží ode dne, kdy si zhotovitel skutečnost uvědomil nebo měl uvědomit (s vědomím odchýlení se od rozhodnutí Obrascon 2014). Za povšimnutí stojí argumentace právního zástupce zhotovitele, který tvrdil, že soudce v rozhodnutí Obrascon 2014 pochybil, když zhotoviteli umožnil vybrat si „spuštění“ běhu 28 denní lhůty (i) zpožděním jako takovým, nebo (ii) skutečností nebo okolností, která by zpoždění způsobila. Odvolací soud (DIFC) následně přejal závěry prvostupňového rozhodnutí a potvrdil, že oznámení claimu musí být zhotovitelem předloženo právě v té ve chvíli, kdy si zhotovitel uvědomí nebo měl uvědomit událost nebo okolnost, která vede k prodloužení doby pro dokončení, a to bez ohledu na to, zda ke zpoždění skutečně došlo nebo k němu teprve dojde. Nepředložení oznámení v této lhůtě má za následek zánik práva na prodloužení doby pro dokončení.

Byť je v praxi zpravidla běžné, že zhotovitelé z opatrnosti předkládají claim okamžitě, jakmile se o události nebo okolnosti dozví, je tento nově judikovaný pohled na běh lhůty nepřiměřeně přísný a v praxi neudržitelný.⁹⁰ Nové rozhodnutí Panther 2022 lze považovat za krok zpět od zavedené praxe. Rozhodnutí Obrascon 2014 svým širším přístupem k běhu lhůty pro oznámení claimu podle pod-čl. 20.1 narovnávalo přísnost a určitou nespravedlnost ve vztahu k zhotoviteli. Výše uvedené závěry jsou nicméně platné pouze ve vztahu k Red Book ve verzi z roku 1999. Problematika plynutí 28 denní lhůty je ve verzi z roku 2017 v pod-čl. 20.2.2. překlenuta výslovným uvedením, že existují-li okolnosti zdůvodňující promeškání této lhůty, lze prodloužení doby pro dokončení nebo dodatečnou platbu přiznat.

4.1.3 Náležitosti oznámení claimu

V pod-čl. 20.1, 2.5 ani v žádném jiném nejsou stanoveny minimální náležitosti oznámení claimu. V již citovaném rozhodnutí *Obrascon Huarte Lain SA v. Her Majesty's Attorney General for Gibraltar* soudce Akenhead uvedl, že přestože není vyžadována konkrétní forma, oznámení claimu by mělo být

⁹⁰TYSON, Victoria. *Panther Pounces on Late Notice: Dubai court disagrees with Obrascon on time-bar under Sub-Clause 20.1 of FIDIC 1999*. [online]. In: Howard Kennedy LLP, 5. 7. 2023. Dostupné z: <https://insights.howardkennedy.com/post/102iilq/panther-pounces-on-late-notice-dubai-court-disagrees-with-obrascon-on-time-bar-u>. [cit. 2023-12-14].

ze strany zhotovitele správci stavby předloženo písemně s popisem události nebo okolnosti zakládající claim, mělo by být jednoznačné, že se jedná o claim předložený za účelem oznámení claimu na čas či dodatečnou platbu podle smlouvy nebo ve spojení s ní.⁹¹

4.1.4 Komunikace a relevantní záznamy

Ve vztahu k oznamované claimové události je zhotovitel povinen vést relevantní záznamy, jejichž prostřednictvím událost nebo okolnost řádně prokáže, zdůvodní a claim doloží. Záznamy by měl zhotovitel shromažďovat od počátku působení poruchy (události nebo okolnosti) a následně po celou dobu jejího trvání. Rovněž by měl být aktivní i správce stavby. Je vhodné, aby zhotoviteli v souladu s pod-čl. 3.5 vydával pokyny k vedení záznamu po oznámení claimu.

V Red Book nenalezneme výčet, které konkrétní záznamy a dokumenty je zhotovitel povinen uchovávat. Obecným pravidlem je, aby zhotovitel zdokumentoval veškeré odchylky.⁹² Mezi hlavní povinnosti zhotovitele v souladu s Red Book lze řadit:

- a) evidencie dokladů – objednávky, smlouvy, faktury, účetní deníky, vnitřní směrnice aj.;
- b) předkládání aktualizovaného harmonogramu⁹³ a měsíční zprávy o postupu prací⁹⁴;
- c) vedení stavebního deníku⁹⁵ (počasí, pracovní doba, prováděné práce, přítomní pracovníci a stroje, a to i s uvedením odchylek od plánu či harmonogramu a zdůvodněním příčin takových odchylek)⁹⁶;
- d) vedení záznamů o personálu a vybavení zhotovitele⁹⁷;
- e) pořízení fotografií, videozáznamů aj.⁹⁸

Nad rámec výše uvedeného je rovněž vhodné, aby strany za účelem zajištění řádného oznámení claimu komunikovaly způsobem dle pod-čl. 1.3, v kopii uvedly objednatel, claimovou událost skutkově popsaly, druhově specifikovaly

⁹¹ Rozhodnutí cit. č. [2014] EWHC 1028 (TCC). op. cit. sub. 18.

⁹² JAEGER, Axel-Volkmar a HÖK, Götz-Sebastian, op. cit. sub. 12, s. 376.

⁹³ Viz pod-čl. 8.3.

⁹⁴ Viz pod-čl. 4.21.

⁹⁵ V souladu s § 166 stavebního zákona.

⁹⁶ JAEGER, Axel-Volkmar a HÖK, Götz-Sebastian, op. cit. sub. 12, s. 379

⁹⁷ Viz pod-čl. 6.10.

⁹⁸ JAEGER, Axel-Volkmar a HÖK, Götz-Sebastian, op. cit. sub. 12, s. 379.

uplatňovaný nárok (tj. čas a/nebo peníze), dokument výslovně nadepsaly jako „oznámení claimu“ a uvedly jednotlivé pod-čl. či jiné tituly rozhodné pro vznik claimu. Tři posledně zmíněná doporučení však nejsou pro řádné oznámení claimu nezbytná.

Na objednatele není kladen požadavek formálního potvrzení či odpovědi v určité lhůtě na zhotovitelem předložené oznámení claimu. Běžnou praxí je však potvrzení přijetí ze strany objednatele.⁹⁹

4.1.5 Průběžný a detailní claim

Pokud by claimová událost měla trvalý vliv, nebude se jednat o detailní claim, nýbrž o claim průběžný. V takovém případě je zhotovitel povinen na měsíční bázi kvantifikovat a posílat průběžné claimy, v nichž uvede nahromaděné požadované zpoždění či požadované částky a další správcem stavby rozumně požadované podrobnosti. Jakmile vliv claimové události trvat přestane, je zhotovitel do 28 dnů povinen odeslat správci stavby závěrečný claim.

Následně je zhotovitel povinen do 42 dnů poté, co si uvědomil nebo měl uvědomit událost nebo okolnost, předložit správci stavby podrobný, zcela detailní claim a uvést v něm všechny podrobnosti na podporu podstaty claimu a prodloužení doby nebo požadované dodatečné platby.¹⁰⁰ V souvislosti s detailním claimem vydává SFDI Metodiku pro kvantifikaci finančních nároků při zpoždění a prodloužení¹⁰¹ a Metodiku pro časové řízení u stavebních zakázek podle smluvních podmínek FIDIC¹⁰². V prvně zmíněné metodice jsou vyjmenovány v praxi nejčastější druhy nákladů. Pro každý druh nákladů jsou touto metodikou zpravidla stanoveny důvody a období jejich vzniku, způsob jejich kvantifikace, požadavky na rozsah vedených záznamů či kontrolní mechanismy.

4.1.6 Odpověď správce stavby

Správce stavby je dále nejpozději do 42 dnů od obdržení detailního claimu, nebo po obdržení podrobností na podporu předchozího claimu, povinen odpovědět,

⁹⁹ JAEGER, Axel-Volkmar a HÖK, Götz-Sebastian. op. cit. sub. 12, s. 363.

¹⁰⁰ Viz pod-čl. 20.1 odst. 5.

¹⁰¹ STÁTNÍ FOND DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY. *Metodika pro kvantifikaci finančních nároků při zpoždění a prodloužení*. [online]. Praha, 2020. Dostupné z: https://www.sfdi.cz/soubory/obrazky-clanky/metodiky/2020_metodika-financnich-naroku.pdf. [cit. 2024-02-05].

¹⁰² STÁTNÍ FOND DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY. *Metodika pro časové řízení u stavebních zakázek podle smluvních podmínek FIDIC*. 1. vyd. [online]. Praha, 2018. Dostupné z: https://www.sfdi.cz/soubory/obrazky-clanky/metodiky/2018_metodika_casove_rizeni_fidic.pdf. [cit. 2024-02-05].

a to schválením nebo neschválením. V obou případech včetně podrobného odůvodnění.¹⁰³ Před vydáním stanoviska se správce stavby musí ve věci poradit s každou stranou a je povinen snažit se dovést je k dohodě ohledně vznesených nároků. Projednání mezi stranami mohou probíhat společně nebo s každou stranou zvlášť, přičemž samozřejmě vhodnějším způsobem je jednání společné. Pokud by projednání claimů se zhotovitelem a objednatelem neproběhlo, určení správce stavby nelze vydat.

Až pokud dohody mezi stranami není dosaženo, je správce stavby povinen spravedlivě určit v souladu s pod-čl. 3.5, přičemž je to pouze správce stavby, kdo je k vydání určení oprávněn. Pokud si strany nesjednají jinak¹⁰⁴, pravomoc určit podle pod-čl. 3.5 je na asistenta správce stavby nepřenositelná.¹⁰⁵ V případě administrace claimu se však nejedná o určení správce stavby dle pod-čl. 3.5, ale pouze o postup „v souladu“ s tímto ustanovením. Jak potvrzuje oficiální stanovisko FIDIC, odpověď ze strany správce stavby je „schválení“ nebo „neschválení“, nikoliv „určení“.¹⁰⁶ Správce stavby není omezen v možnosti vyžádat si od zhotovitele další podrobnosti, měl by však při rozhodování o nich být neutrální. Z toho plyne, že ve vztahu k administraci claimu se správce stavby řídí pravidly uvedenými v pod-čl. 3.5 opakovaně a postupně vždy podle aktuálně poskytnutých dalších podrobností. Tento postup trvá až do doby dohodnutí nebo určení prodloužení doby pro dokončení nebo kompenzace dodatečné platby.¹⁰⁷ Lhůta pro rozhodnutí o claimu není pro správce stavby stanovena.

4.2 Předložení věci radě pro řešení sporů

Při výstavbových projektech jsou sporné situace zcela běžnou součástí realizace a jejich výskyt smluvně nelze zcela eliminovat. Jak uvádí L. Klee, představa možnosti vyloučení jejich výskytu je naivní, avšak relativně rozšířená.¹⁰⁸

Nesouhlasí-li některá ze stran s určením správce stavby ve věci claimu nebo pokud některá ze stran odmítne claim řešit, zakotvuje Red Book v pod-čl. 20.2 až 20.8 postup a možnost předložit vzniklý spor z claimu Radě pro rozhodování

¹⁰³ Viz pod-čl. 20.1 odst. 7.

¹⁰⁴ Typicky ve zvláštních podmínkách.

¹⁰⁵ Viz pod-čl. 3.2 odst. 1.

¹⁰⁶ INTERNATIONAL FEDERATION OF CONSULTING ENGINEERS. *Contracts: advanced questions General Question/Answer*. [online]. Dostupné z: <https://fidic.org/node/915>. [cit. 2023-12-17].

¹⁰⁷ KLEE, Lukáš a TUREK, Roman. op. cit. sub. 1, s. 36.

¹⁰⁸ KLEE, Lukáš. op. cit. sub. 5, s. 120.

sporů (DAB – Dispute Adjudication Board) jako jeden z možných způsobů alternativního řešení sporů. Až v okamžiku předložení věci DAB se předmět claimu stává předmětem sporu mezi stranami. Do té doby nelze samotné projednání claimu správcem stavby a obecně jeho administrací (jak je popsána v kapitole 4.2) jakkoliv považovat za spor, neboť se jedná toliko o postup řešení nároku smluvních stran předvídaný smlouvou.¹⁰⁹

DAB byla v dnešní podobě poprvé použita již koncem 60. let minulého století a ve větší míře začala být využívána v USA před více než 30 lety. Světová banka následně vyzdvihla požadavek na začlenění tohoto způsobu řešení sporů jako klíčový prvek pro další expanzi smluvních podmínek FIDIC. Dnes je DAB standardní součástí smluvních vzorů FIDIC.¹¹⁰

Aby činnost DAB mohla dosáhnout úspěchu, je nezbytné, aby strany důvěřovaly osobám, které budou DAB tvořit.¹¹¹ Složena může být buď z jedné nebo tří vhodně kvalifikovaných osob. Pokud se strany předem nedohodly na počtu členů, platí, že DAB je tříčlenná.¹¹² Není nutné, aby členy (nebo členem jediným) DAB byli právníci. Je však nezbytné, aby členy byly osoby s praktickými zkušenostmi z výstavbových projektů a s dostatečnou znalostí a odborností ve vztahu k zhotovovanému dílu, byli nestranní a stranami akceptovaní.¹¹³ Nehledě na početní složení DAB je následně s každým členem uzavřena třístranná dohoda (mezi objednatelem, zhotovitelem a členem). Součástí vzniklé dohody se odkazem povinně stanou Obecné podmínky dohody o rozhodování sporů, které tvoří přílohu Red Book.¹¹⁴ Přílohou těchto Obecných podmínek dohody o rozhodování sporů pak jsou detailní procedurální pravidla postupu DAB. DAB musí být jmenována do data stanoveného v příloze k nabídce. V jejím vzorovém znění je uvedeno datum do 28 dnů po Datu zahájení prací,¹¹⁵ objednatel však může v závislosti na okolnostech díla zvolit i jiné datum.

Pokud kterákoliv ze stran vzniklý spor DAB skutečně předloží, musí následně obě strany okamžitě DAB předložit veškeré dodatečné informace, umožnit přístup na staveniště a poskytnout vhodné zázemí požadované DAB.

¹⁰⁹ Společně např. s mini-trials, conciliace, mediace, adjudikace nebo DAB (Dispute Review Board – Rada pro posouzení sporů).

¹¹⁰ KLEE, Lukáš. op. cit. sub. 5, s. 120.

¹¹¹ KLEE, Lukáš a TUREK, Roman. op. cit. sub. 1, s. 174.

¹¹² Viz po-čl. 20.2 odst. 1 a 2.

¹¹³ KLEE, Lukáš. op. cit. sub. 5, s. 123-124.

¹¹⁴ Viz pod-čl. 20.2 odst. 5.

¹¹⁵ Datum zahájení prací je datum oznámené podle pod-čl. 9.1 [Zahájení prací].

Rozhodnutí musí být vyneseno do 84 dnů od předložení sporu DAB, případně i v jiné lhůtě schválené stranami. Zároveň stále platí zákaz zdržování nebo zpoždování schválení dle pod-čl. 1.3. Vydané rozhodnutí zpravidla není vymahatelné ani právně závazné, je pouze mezitímně závazné. Pokud by strany toto rozhodnutí chtěly učinit právně závazným a vymahatelným, je nezbytné, aby řízení před DAB bylo vedeno jako *ad hoc* arbitráž.¹¹⁶

Pokud kterákoliv ze stran s rozhodnutím nesouhlasí, může do 28 dnů od jeho obdržení podat oznámení druhé stranu s uvedením svého nesouhlasu.¹¹⁷ Není-li oznámení podáno, je rozhodnutí závazné a strany jsou povinny se jím okamžitě řídit. Naopak, bylo-li oznámení o nesouhlasu podáno, jsou strany povinny pokusit se o smírné narovnání. Pokud k němu nedošlo nebo i jen nebyl učiněn pokus o smír, lze po uplynutí lhůty 56 dnů od podání oznámení o nesouhlasu zahájit rozhodčí řízení, (v České republice zpravidla u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky jako stálého rozhodčího soudu). Pod-čl. 20.6 nicméně předvídá předložení sporu k Rozhodčímu soudu u Mezinárodní obchodní komory v Paříži.¹¹⁸

Jiným druhem rady pro řešení sporů může být například rada pro posouzení sporů (Dispute Review Board – DRB), která stranám vyhotovuje toliko doporučení. Je složena zpravidla ze tří hodnotitelů, kteří jsou voleni stejným způsobem jako členové DAB ještě před realizací výstavbového projektu. Účelem DRB je řešení potenciálně sporné situace včas a způsobem, aby se z ní nestal spor, k jehož vyřešení je nezbytné jej předložit dalšímu subjektu, zpravidla příslušnému civilnímu soudu. Pokud již vzniku sporu nelze zabránit, vydá DRB písemné doporučení, která však nejsou pro strany závazná. Systém DRB stojí na vzájemné důvěře stran, doporučení jsou proto stranami obvykle akceptována.¹¹⁹

Předložení sporu příslušné radě pro řešení sporu představuje zpravidla funkční, spravedlivý, efektivní a ekonomicky výhodný způsob řešení. I přes převažující benefity tohoto postupu však veřejní zadavatelé v České republice DAB zatím vylučují a příslušné pod-čl. zcela vypouští nebo je nahrazují jinými klauzulemi. Zvláštní podmínky ŘSD, SŽ i ŘVC nabízejí dvě varianty rozhodování sporů. První varianta počítá s ustanovením DAB, avšak s tím, že v pod-čl. 20.5,

¹¹⁶ KLEE, Lukáš. op. cit. sub. 5, s. 125.

¹¹⁷ Viz pod-čl. 20.4.

¹¹⁸ KLEE, Lukáš. op. cit. sub. 5, s. 132.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 125.

20.6, 20.7 a 20.8 je „rozhodčí řízení“ nahrazeno řízením před obecným soudem. Druhá varianta článku bez náhrady odstraňuje se stanovením, že vzniklé spory, které se nepodaří odstranit smírně na základě jednání stran, budou řešeny obecnými soudy. Ze smluv na veřejné zakázky příslušných veřejných zadavatelů dostupných z profilů zadavatele vyplývá, že používaná je zpravidla výlučně druhá varianta. Účelem takového přístupu je zbavení se odpovědnosti na straně objednatele a přenesení rizika na zhotovitele.¹²⁰ Řízení před obecným soudem i před rozhodčím soudem spolu nicméně nese vyšší časovou a finanční náročnost. Dalším významným rizikem je i skutečnost, že tyto spory z výstavbových projektů často řeší soudní senáty nebo rozhodci bez specializace na stavebnictví a jejich rozhodování je často nekonzistentní. Důsledkem je ztráta efektivity a motivace stran k řešení jejich sporů smírnou cestou.¹²¹

¹²⁰ Tamtéž, s. 122.

¹²¹ Tamtéž, s. 121-123.

5 Claimy v kontextu českého právního řádu

V následujících podkapitolách bude pojednáno o některých aspektech claimu ve vztahu k vybraným občanskoprávním a veřejnoprávním institutům dle platného českého právního řádu. V úvodu považuji za důležité upozornit, že claim na peníze, resp. platbu provedenou na jeho základě, nelze považovat za jedno vždy shodné plnění poskytované z jednoho právního titulu. V každém případě je při právním posuzování claimu nezbytné zkoumat konkrétní obsah a především předmět claimu, tedy „za co“ je konkrétní platba prováděna. Před bližším rozбором claimu ve světle zejména veřejného práva proto považuji za vhodné rozlišovat dvě kategorie kompenzace na základě claimu, a to:

- a) nákladů, které vznikly zhotoviteli dodatečně v důsledku události nebo okolnosti a které zhotovitel musí vynaložit v souvislosti s plněním smlouvy, přičemž tyto náklady nepředstavují dodatečné práce prováděné za účelem zhotovení díla a poskytnutí této kompenzace tedy nepředstavuje úhradu za zhotovení díla ve rozsahu větším, než který byl původně sjednán na základě zadávací dokumentace, a zároveň jde o kompenzaci za ta plnění, které nelze zařadit do soupisu prací s výkazem výměr (v této práci souhrnně dále jako „**Deliktní kompenzace**“);
- b) za dodatečné práce nebo dodání technologických zařízení, které původně nebyly obsaženy v soupisu prací s výkazem výměr a rovněž v původním ujednání na základě zadávací dokumentace (v této práci souhrnně dále jako „**Dodatečné práce**“).

Jako příklad Deliktní kompenzace lze uvést náhradu nákladů souvisejících s prodloužením platnosti bankovní záruky či pojištění, výrobními a správními režiiemi uvedenými v kapitole 2.4.2 této práce, náklady spojené se zajištěním a udržováním staveniště, náklady způsobené vyšší mírou opotřebení strojů a zařízení zhotovitele použitých při provádění díla.

Příkladem Dodatečných prací v souvislosti s claimem zhotovitele mohou být např. práce nutné k odstranění sesuvu svahu, nutné použití většího než původně předpokládaného množství materiálu pro provedení díla, vady projektové dokumentace (nezachycení správného a skutečného stavu staveniště), archeologické nálezy či nepředvídatelné fyzické podmínky.

Uváděné rozlišení kompenzace na nároky deliktního charakteru a nároky spojené s provedením dodatečných prací přitom uznává a zdůrazňuje také Metodika pro správu změn díla (variací) u stavebních zakázek financovaných z rozpočtu SFDI podle smluvních podmínek FIDIC (Červené knihy) ve vztahu k úpravě zadávání veřejných zakázek¹²² vydaná SFDI a Směrnice generálního ředitele ŘSD ČR č. 18/2017 ver. 1.5.¹²³ Obsahově obdobným způsobem je rozlišuje i L. Klee.¹²⁴ Nepřímo jej lze nalézt také v Metodickém návodu k aplikaci zákona o registru smluv (soukromoprávní část) vydaném Ministerstvem vnitra, jehož závěry se omezují na Deliktní kompenzaci a Dodatečné práce patrně nezahrnují.¹²⁵

5.1 Claimy v kontextu soukromého práva

5.1.1 Claim jako právní nárok

První problém lze spatřovat již v interpretaci. „Claim“ lze překládat buď jako „požadavek“ nebo jako „nárok“, přičemž tyto termíny nejsou v českém právním systému totožné. Doslovným překladem claimu dospějeme k českému termínu „nárok“, přičemž na první pohled by se mohlo jevit, že se v tomto případě jedná o nárok občanskoprávní. Nárok nemá obecně platnou legální definici, a proto je nezbytné využít doktrínu. V. Knapp chápe nárok jako „*právní možnost uplatnit své subjektivní právo, tj. domáhat se právní ochrany jeho realizace*“.¹²⁶ J. Hurdík jej vymezuje jako „*vlastnost subjektivního práva spočívající v jeho vynutitelnosti státní mocí, případně svépomocí oprávněné osoby*“.¹²⁷ Abychom tedy mohli hovořit o právním nároku, je stěžejní dostat vlastnosti vymahatelnosti, která vychází z existujícího subjektivního práva.

¹²² STÁTNÍ FOND DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY. *Metodika pro správu změn díla (variací) u stavebních zakázek financovaných z rozpočtu SFDI podle smluvních podmínek FIDIC (červené knihy) ve vztahu k úpravě zadávání veřejných zakázek*. 1. vyd. [online]. Praha, 2018, s. 29. Dostupné z: https://www.sfdi.cz/soubory/obrazky-clanky/metodiky/2018_metodika_variaci_1_vydani.pdf. [cit. 2024-02-05].

¹²³ ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC ČR. *Směrnice generálního ředitele ŘSD ČR č. 18/2017 ver. 1.5* [online]. Praha, 2023. s. 17. Dostupné z: https://www.rsd.cz/documents/38144/56562/SG%C5%98+18_2017+ver+1_5+final.pdf/21b52022-63d2-ae6f-88b7-69b5c687a1ee?t=1693830435237. [cit. 2024-02-05].

¹²⁴ KLEE, Lukáš. op. cit. sub. 5, s. 147.

¹²⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodický návod k aplikaci zákona o registru smluv (soukromoprávní část)*. Aktualizovaná verze k 15. 9. 2020 [online]. Praha, 2020, s. 34-35. Dostupné zde: https://www.dia.gov.cz/wp-content/uploads/2023/03/Metodika_k_aplikaci_ZRS_MVCR_soukromopravni_cast_15.9.2020.pdf. [cit. 2024-02-05].

¹²⁶ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Právnícké učebnice. Praha: C.H. Beck, 1995, s. 197.

¹²⁷ HURDÍK, Jan. Nárok. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právnícký slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

Claim je smlouvou předvídaný kompenzační institut. Až do předložení závěrečného claimu se jedná toliko o požadavek zhotovitele. Automaticky se nemusí jednat o právní nárok, žalobní nárok ani o nárok na zaplacení nebo nárok na náhradu škody.¹²⁸ Teprve až poté, co správce stavby podle pod-čl. 3.5 dohodne nebo určí ve vztahu k zhotovitelem požadovanému prodloužení doby pro dokončení a/nebo dodatečné platbě, stává se požadavek subjektivním právem na takové prodloužení nebo platbu a až poté může zhotovitel tyto vymáhat. Ve všech předcházejících fázích claim managementu proto nelze hovořit o právním nároku. Na claim je primárně nutno pohlížet jako na nárok smluvní a právní status jeho obsahu vyhodnocovat *ad hoc*.¹²⁹

5.1.2 Claim ve vztahu k vybraným institutům občanského zákoníku

5.1.2.1 Náhrada škody a bezdůvodné obohacení

Domnívám se, že Delikt ní kompenzaci je možné považovat za nahrazení škody (skutečné i ušlého zisku) z důvodu porušení smluvní povinnosti ve smyslu § 2913 odst. 1 občanského zákoníku. K porušení smluvní povinnosti může dojít nesplněním povinnosti vůbec, poskytnutím vadného plnění nebo prodlením se splněním. Je rovněž potřeba brát v potaz, že povinnost ze smlouvy představuje i povinnost, která ve smlouvě výslovně stanovená není a vzniká z jiného titulu.¹³⁰ V případě Delikt ní kompenzace se v podstatě jedná o náhradu škody, která vzniká jako následek okolnosti v riziku objednatele. Škoda bude nicméně nahrazována primárně na základě smluvního ujednání, nikoliv na základě zákonného ustanovení § 2913 odst. 1 občanského zákoníku.

V některých případech lze na Delikt ní kompenzaci z důvodu její povahy pohlížet jako na smluvní ujednání vydání bezdůvodného obohacení ve smyslu § 2991 občanského zákoníku. Způsob kompenzace vydání bezdůvodného obohacení je smlouvou předvídan (např. překážky při přejímacích zkouškách dle pod-čl. 10.3) a nárok zhotovitele na jeho vydání zakládá již smluvní ujednání. I tedy případné vydání bezdůvodného obohacení bude poskytnutím plnění dle smlouvy.

¹²⁸ KLEE, Lukáš. op. cit. sub. 2, s. 234.

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ PAŠEK, Martin. § 2913 [Porušení smluvní povinnosti]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 2.

Nárok na náhradu škody nebo vydání bezdůvodného obohacení, který by zhotovitel opíral o ustanovení § 2913 odst. 1 nebo 2991 odst. 1 občanského zákoníku, protože nebyl smluvně ujednán, by nepředstavoval smluvní plnění, ale plnění poskytované *ex lege*. Existence smluvního závazku by v takovém případě byla pouze jedním z předpokladů pro vznik nároku. Objednatel nerozhoduje, jestli tato plnění umožní nebo nikoliv. Nárok na ně má deliktní povahu a vzniká automaticky v důsledku již vzniklé skutečnosti.¹³¹ O limitaci náhrady škody nebo vydání bezdůvodného obohacení se tedy v případě Deliktní kompenzace *stricto sensu* nejedná.

Za jinou otázku považují posouzení případů claimových událostí nepředvídatelných fyzických podmínek dle pod-čl. 4.12 a archeologických nálezů dle pod-čl. 4.24. Tyto jsou v Red Book sdíleným rizikem, avšak ustanovení § 2627 občanského zákoníku přisuzuje odpovědnost za skryté překážky znemožňující provedení díla a zároveň¹³² týkající se místa, kde má být dílo provedeno, objednateli. Skrytými překážkami ve smyslu § 2627 občanského zákoníku lze rozumět např. geologické podmínky staveniště, nepředpokládané horniny v podloží, kontaminovanou půdu nebo nepředpokládanou inženýrskou síť.¹³³ Lze tak toto ustanovení aplikovat na výše uvedené claimové události. Dle dikce § 2627 občanského zákoníku objednatel patrně neodpovídá za náklady vzniklé v důsledku skrytých překážek. V nastalé situaci má nicméně po neúspěšné dohodě zhotovitel právo od smlouvy odstoupit a požadovat úhradu za již provedenou část díla.¹³⁴ V případě Deliktní kompenzace je tak nárok zhotovitele omezen pouze na cenu té části díla, kterou zhotovil do doby, než překážku mohl při vynaložení potřebné péče odhalit. Náklady svou povahou spadající pod Deliktní kompenzaci, které zhotovitel vynaložil v souvislosti se zhotovením díla, však zhotoviteli zákonem přiznány nejsou. Náklady ve smyslu Deliktní kompenzace totiž cenu díla nezvyšují a v těchto případech nelze tvrdit, že zákonný nárok by zhotoviteli bez smluvního ujednání vznikl.

¹³¹ BEZOUŠKA, Petr. § 2913 [Porušení smluvní povinnosti]. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1570, marg. č. 23.

¹³² ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521–3081)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-1]. ASPI_ID KO89_f2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ Viz § 2627 odst. 2 občanského zákoníku.

Shodný závěr je v případě důsledků vyšší moci dle pod-čl. 19.4. Situace obdobné vyšší moci jsou upraveny v ustanovení § 2913 odst. 2 občanského zákoníku. Toto ustanovení se sice může jevit jako vyšší moci blízké, nelze je však ztotožňovat. Vymezení překážek dle § 2913 odst. 2 občanského zákoníku je značně širší než v případě pod-čl. 19.4 a především je opačně upraveno hrazení škody. V případě pod-čl. 19.4 nárokuje uhrazení vzniklých nákladů zhotovitel po objednateli. Podle § 2913 odst. 1 občanského zákoníku však v situacích výše uvedených událostí bude hradit zhotovitel objednateli. Nicméně při naplnění odst. 2 tohoto ustanovení občanského zákoníku je škůdce zbaven povinnosti k náhradě. Pokud by tedy smluvní ujednání absentovalo a došlo by k naplnění § 2913 odst. 2 občanského zákoníku, nebyl by objednatel povinen nároky zhotovitele uspokojit.

Shora popsané nároky, resp. jejich vznik, nejsou závislé na vůli stran. K jejich vzniku by došlo i bez příslušných smluvních ujednání z titulu náhrady škody nebo události, za níž (opět bez ohledu na vůli) nese odpovědnost objednatel. Lze proto uzavřít, že příslušná ustanovení smluvních podmínek FIDIC jsou konkretizací dispozitivních zákonných ustanovení, se kterými jsou zcela v souladu a nejedná se o limitaci povinnosti k náhradě újmy podle § 2898 občanského zákoníku.

5.1.2.2 Nepřípustná změna sjednaného závazku

Další otázkou by mohlo být, zda se v případě aplikace claimu nejedná o nepřípustnou změnu již sjednaného závazku. Jednostranné určení ceny je totiž z důvodu porušení rovnosti stran a rozporu se zákonem nebo dobrými mravy dle § 580 občanského zákoníku nepřípustné.¹³⁵ Domnívám se, že při schválení claimu se o případ jednostrannosti nejedná, nýbrž jde toliko o „*postup podle zvláštního ujednání ve smlouvě (...) a naplnění předvídaného ujednání se stanovenými právními důsledky*“.¹³⁶ Byť jsou citované závěry Nejvyššího soudu vztaženy k starému občanskému zákoníku, lze tyto závěry přenést i na aktuální občanský zákoník. Podle § 2586 odst. 2 občanského zákoníku lze totiž cenu díla sjednat, pokud je dohodnut alespoň způsob jejího určení. Tím mechanismu claimu dle pod-čl. 20.1 pravděpodobně je a je proto nutné pohlížet na něj jako na souladný se zákonem.¹³⁷

¹³⁵ KUBÁT, Ondřej. § 2586 [Základní ustanovení]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 14.

¹³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 23 Cdo 746/2010.

¹³⁷ Obdobný závěr viz ŠEBESTA, Milan a kol. op. cit. sub. 9, s. 778.

5.1.2.3 Způsob určení ceny

Na to navazuje otázka možnosti navýšení ceny díla na základě rozpočtu s výhradou nezaručené úplnosti nebo nezávaznosti dle § 2622 odst. 1 občanského zákoníku. Upravit, resp. zvýšit, cenu tímto způsobem lze práce v rozpočtu ujednané i neujednané.¹³⁸

V případě výhrady nezaručené úplnosti zhotovitel může požadovat zvýšení rozpočtované ceny, pokud se v průběhu realizace díla objeví potřeba činností do rozpočtu nezahrnutých a které nebyly předvídatelné v době uzavření smlouvy. Není přitom podstatný způsob vyjádření neúplnosti ve smlouvě, ale uvedení důsledků z toho plynoucích.¹³⁹ I. Štenglová k tomu uvádí, že předmětná výhrada se ve smlouvě uvede např. tak „*že vyjde-li v průběhu provádění díla najevo potřeba činností, které nebylo v době uzavření smlouvy možno předvídat, a tudíž nebyly zahrnuty do rozpočtu, zaplatí objednatel cenu odpovídajícím způsobem zvýšenou*“.¹⁴⁰ Pod-čl. 14.1 a) stanoví, že smluvní cena podléhá úpravám v souladu se smlouvou. Claimy, jejichž obsahem je Delikt ní kompenzace, tak patrně odpovídají výhradě nezaručené úplnosti.

V pod-čl. 14.1 písm. c) je dále výslovně uvedeno, že jakákoliv množství stanovená ve výkazu výměr jsou odhadovaná a nemají být považována za skutečná a správná, a to ve vztahu k prováděnému dílu a z důvodu měření a oceňování dle čl. 12. Výhrada nezávaznosti se proto pravděpodobně uplatní při Dodatečných pracích. Při sjednání této výhrady může zhotovitel požadovat zvýšení ceny „*oč nevyhnutelně převyšší náklady účelně vynaložené zhotovitelem náklady zahrnuté do rozpočtu*“.¹⁴¹ Rovněž není rozhodný způsob vyjádření ve smlouvě. Pokud tato výhrada byla sjednána, ke zvýšení nákladů postačí, že k nim došlo nevyhnutelně a byly vynaloženy účelně.¹⁴²

U obou výše rozebíraných výhrad musí zhotovitel svůj nárok oznámit bez zbytečného odkladu poté, kdy se při provádění díla ukázala nevyhnutelnost zvýšení ceny. Neučiní-li tak, jeho nárok zaniká¹⁴³ (k tomu viz níže).

¹³⁸ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. op. cit. sub 132.

¹³⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 56.

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ § 2622 odst. 1 občanského zákoníku.

¹⁴² ŠTENGLOVÁ, Ivana. op. cit. sub. 139, s. 56.

¹⁴³ § 2622 odst. 2 občanského zákoníku.

Pokud by zhotovitel požadoval zvýšení ceny dle rozpočtu o více jak 10 %, je objednatel oprávněn od smlouvy odstoupit.¹⁴⁴

Lze tedy dospět k závěru, že Red Book je úpravou *sui generis* dvou výše uvedených zákonných možností navýšení ceny díla a v podstatě dispozitivní ustanovení § 2622 občanského zákoníku nahrazují.

5.1.2.4 Prodloužení doby pro dokončení jako prodlení

Účelem claimu na čas je umožnit zhotoviteli zprostit se odpovědnosti za škodu způsobenou zpožděním z důvodu na straně objednatele a objednateli po akceptaci takového claimu i nadále zachovat možnost domáhat se náhrady škody za zpoždění dle pod-čl. 8.7.¹⁴⁵ Jak je popsáno v kapitole 2.4.1 této práce, claimem na čas dochází smlouvou předvídaným způsobem ke konkretizaci dopředu nespécifikované doby pro dokončení. Pokud by tento mechanismus absentoval, nastala by okolnost, která by nutně vedla k objektivní nutnosti prodloužení doby pro dokončení, avšak smluvními stranami by prodloužení nebylo dohodnuto, ocitl by se zhotovitel zpravidla v prodlení ve smyslu § 1968 občanského zákoníku, protože by jakožto dlužník neplnil včas. V důsledku toho by byl rovněž povinen k související náhradě škody. Prodloužením doby pro dokončení na základě claimu zároveň nedochází k úplnému smluvnímu vyloučení prodlení, které je jako takové zakázané. Doba pro dokončení se toliko „posouvá“ a v žádném případě nedochází k popření otázky její závaznosti.¹⁴⁶ Zhotovitel se proto v případě prodloužení doby pro dokončení na základě claimu do prodlení jednoduše dostat nemůže.

Ve vztahu k prodlení může být zajímavou a dosud neřešenou otázkou, zda neschválením claimu na čas ze strany správce stavby nedojde k prodlení zhotovitele, které ale zapříčinil objednatel jakožto věřitel (správce stavby je sice subjektem odlišným objednatele, je jím ale však na jeho straně). Druhá věta § 1968 občanského zákoníku je kogentní a na takovouto situaci by pravděpodobně bylo pohlíženo jako na ujednání v rozporu s dobrými mravy;¹⁴⁷ důsledkem by byla absolutní neplatnost.

¹⁴⁴ § 2622 odst. 3 občanského zákoníku.

¹⁴⁵ KLEE, Lukáš. op. cit. sub 5, s. 89.

¹⁴⁶ ŠILHÁN, Josef. § 1968 [Pojem prodlení dlužníka]. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1039, marg. č. 10.

¹⁴⁷ Tamtéž.

5.1.3 Lhůta pro oznámení claimu jako lhůta prekluzivní

Při neoznámení claimu ve lhůtě 28 dnů zaniká nárok zhotovitele na čas a/nebo peníze a stejně tak zaniká i veškerá odpovědnost objednatele v souvislosti s claimem.¹⁴⁸ Nabízí se tak otázka, zda se nejedná o sjednání prekluze.

V nedávné době se k této otázce vyjádřil i Nejvyšší soud¹⁴⁹. Předmětná věc byla posuzována podle starého občanského zákoníku, nicméně závěry jsou přenositelné i na nynější občanský zákoník, protože koncepce prekluze nebyla zásadnějším způsobem změněna.¹⁵⁰ Soud prvního stupně dle mého názoru nesprávně uzavřel, že podle pod-čl. 20.2 se ustanovení čl. 20 týká sporů svěřených Radě pro řešení sporů a proto nelze bez dalšího uplatnit propadlé lhůty stanovené pod-čl. 20.1. Soud proto vycházel pouze z ustanovení obchodního zákoníku, protože pokud by tak neučinil, odepřel by právo na soudní ochranu.¹⁵¹ Odvolací soud potvrdil, že lhůta podle pod-čl. 20.1 je lhůtou prekluzivní, kterou však podle kogentního ustanovení § 583 starého občanského zákoníku může stanovit pouze zákon. Nárok podle pod-čl. 20.1 tak nezanikl, protože lhůta byla sjednána neplatně.¹⁵² Dovolací soud tyto závěry přejal a doplnil, že 28 denní lhůta má za důsledek zánik nároku, který vznikl v důsledku příslušné události nebo okolnosti a objednatel se tak zbavuje již vzniklé odpovědnosti. Uplynutím lhůty podle Nejvyššího soudu nevzniká zhotoviteli nárok, který by jinak měl.¹⁵³ Nejvyšší soud se nicméně bližším rozbořem pod-čl. 20.1 nezabýval, což odůvodnil nesprávným vymezením dovolací otázky. Otázka, zda pod-čl. 20.1 nahrazuje zákonnou úpravu náhrady škody, nebyla zodpovězena.

Se soudy učiněnými závěry nelze souhlasit. Podle § 654 odst. 1 občanského zákoníku zanikne právo nevykonané ve stanovené lhůtě jen v zákonem výslovně stanovených případech. Tím však není zakázána možnost sjednat si prekluzi nad rámec zákona.¹⁵⁴ Není pochyb, že gramatickým výkladem pod-čl. 20.1 skutečně dojdeme k závěru, že k prekluzi dochází. Otázka však je čeho.

¹⁴⁸ Viz pod-čl. 20.1 odst. 2. a v detailu podkapitola 4.1.2 této práce.

¹⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 4. 2023, sp. zn. 23 Cdo 763/2022.

¹⁵⁰ Viz *Důvodová zpráva k OZ (konsolidovaná verze)*. In: Ministerstvo spravedlnosti [online]. Dostupné: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>. [cit. 2024-02-23].

¹⁵¹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 11. 2020, sp. zn. 11 Cm 89/2014.

¹⁵² Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 10. 2021, sp. zn. 4 Cmo 33/2021.

¹⁵³ Op. cit. sub. 149.

¹⁵⁴ BRIM, Luboš. § 654 [Prekluze]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 2164, marg. č. 16.

Jsem přesvědčen, že je zcela zásadní rozlišovat podmíněný smluvní nárok¹⁵⁵ a nárok na náhradu škody plynoucí ze zákona, o který se z níže uvedených důvodů nejedná. Opět platí, že povahu obsahu claimu je vždy nezbytné posuzovat v každém případě zvlášť.

V případě claimu zhotovitele se jedná o smluvní nárok jako stranami ujednaný způsobu (mechanismus) určení smluvní ceny a/nebo doby pro dokončení. Strany se „pouze“ dohodly, že „*jestliže se zhotovitel domnívá*“,¹⁵⁶ že byla naplněna smlouvou předvídaná podmínka, v jejímž důsledku mu dle smlouvy vzniká smluvní nárok na úpravu již dříve sjednané ceny nebo doby pro dokončení, musí o tom zhotovitel učinit vůči objednateli včasné oznámení. Neučiní-li tak, nedojde k naplnění smluvní podmínky a k platbě nebo prodloužení doby tedy nemůže dojít. Učiní-li tak, dojde k platbě nebo prodloužení doby, a to na základě závazku, nikoliv z titulu náhrady škody. Samozřejmě se může stát, že zhotoviteli vznikne i zákonný nárok na náhradu škody. Tento nicméně zpravidla bude souběžný s nárokem smluvním. V určitých fázích tyto nároky budou stát vedle sebe. Nelze ale tvrdit, že by se zhotovitel ve prospěch objednatele na základě pod-čl. 20.1, tedy smluvního mechanismu, zákonného nároku vzdal.¹⁵⁷

Pokud by tento závěr neobstál, dalším argumentem pro platnost ujednání 28 denní lhůty pro oznámení claimu by měl být účel pod-čl. 20.1, resp. proč je zhotovitel lhůtou vůbec omezen. Tuto otázku totiž všechny soudy ve výše uvedené věci zcela opominuly. Jak bylo popsáno výše v kapitole 1 této práce, claimy navazují a jsou promítnutím smluvní alokace rizik. Nezakomponování claimu a jejich časového neomezení do smlouvy by zapříčinilo nevyrovnanost smluvních rizik, což by naopak vedlo k nepoměru mezi stranami.

Ostatně prekluzi nároku při zvyšování ceny občanský zákoník zná. Ve výše nastíněném ustanovení § 2622 odst. 2 občanského zákoníku je výslovně stanoveno, že zhotoviteli *“zaniká nárok na určení zvýšení ceny podle odstavce 1, jestliže neoznámí nutnost překročení rozpočtované částky a výši požadovaného zvýšení ceny bez zbytečného odkladu poté, kdy se při provádění díla ukázala jeho nevyhnutelnost”*.¹⁵⁸ Nejenže je prekluze zákonem stanovena, lhůta pro oznámení

¹⁵⁵ Jedná se o tzv. “time bar clause” a “condition precedent”. K tomu blíže viz KLEE, Lukáš. op. cit. sub. 2, s. 250-252.

¹⁵⁶ Pod-čl. 20.1 odst. 1.

¹⁵⁷ Shodně též KOTVAN, Peter. *Súdny výklad dohody o zániku práva* [online] In: kotvan.sk Dostupné z: <https://www.kotvan.sk/zasadne-nepochopenie-fidic-vzp-sudom/>. [cit. 2024-03-03].

¹⁵⁸ § 2622 odst. 2 občanského zákoníku.

je více neurčitá a jistě i kratší, než v případě pod-čl. 20.1. Přínejmenším v případě claimu na peníze, zpravidla Dodatečných prací, je nutno 28 denní lhůtu pro oznámení claimu považovat za konkretizaci zákonné úpravy, s níž je jednoznačně v souladu.

Rovněž považuji za nutné odmítnout i potenciální argumentaci nicotnosti vyloučení povinnosti náhrady budoucí újmy podle ustanovení § 2898 občanského zákoníku. Podle věty za středníkem se nepřihlíží k těm ujednáním, „*kteřé předem vylučuje nebo omezuje právo slabší strany na náhradu jakékoli újmy*“.¹⁵⁹ Zhotovitel díla realizovaného podle smluvních podmínek FIDIC je podnikatelem dle § 420 odst. 1 občanského zákoníku a nadto i stavebním podnikatelem ve smyslu § 14 písm. d) stavebního zákona. Nelze jej proto považovat za slabší stranu. Považuji proto za nutné z důvodu zásady dispozitivnosti a autonomie vůle pohlížet na vyloučení povinnosti k náhradě újmy stranami ve vztahu k Deliktní kompenzaci za platně sjednané.¹⁶⁰

V praxi se však lze setkat i s opačným závěrem, a sice, že se o prekluzivní lhůtu skutečně jedná.¹⁶¹ Autoři článku se ztotožňují se závěry výše uvedených soudů a nadto argumentují, že jako prekluzivní (a zakázaná) by lhůta pro oznámení měla být vnímána i proto, že v případě claimů objednatele dle pod-čl. 2.5 lhůta pro oznámení a ujednání zániku práva absentuje. Takto rozdílnou úpravou má být založen hrubý nepoměr v právech a povinnostech stran. Souhlasím se závěrem, že časově neomezenou možností oznámit claim objednatele určitá disproporce vzniká. Autoři článku nicméně nerozlišují smluvní nárok a nárok vznikající *ex lege* jak je popsáno výše. V případě prvně zmíněného k prekluzi skutečně dochází. U zákonného nároku však z výše uvedených důvodu nikoliv. Ve světle shora uvedeného se proto domnívám, že takový názor je nesprávný.

¹⁵⁹ § 2898 občanského zákoníku.

¹⁶⁰ BEZOUŠKA, Petr. § 2898 [Limity ujednání o omezení povinnosti k náhradě újmy]. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1505, marg. č. 1.

¹⁶¹ SOMMER, Lukáš, BROŽEK, Ondřej, SEKANINA, Čestmír. *Smluvní zánik nároku v kontextu FIDIC smluv: Analýza vztahu k § 654 občanského zákoníku* [online]. 2024. Dostupné na: https://www.epravo.cz/top/clanky/smluvni-zanik-naroku-v-kontextu-fidic-smluv-analyza-vztahu-k-654-obcanskeho-zakoniku-117569.html#_ftnref2. [cit. 2024-02-25].

5.2 Claimy v kontextu veřejného práva

5.2.1 Claimy v kontextu práva veřejných zakázek

Otázky vhodnosti, platnosti nebo vymahatelnosti soukromoprávních podmínek v rámci závazkového vztahu řeší obecně příslušné soudy.¹⁶² Navzdory tomu ÚOHS je oprávněn hodnotit určité smluvní ustanovení pouze v situaci, představuje-li taková ustanovení zjevný excés, který by narušoval přiměřenost smluvního vztahu mezi zadavatelem a vybraným dodavatelem, a tedy měl dopad již do fáze zadávání předmětné veřejné zakázky.¹⁶³

Prodloužení doby pro dokončení (termínu plnění předmětné veřejné zakázky) anebo dodatečná platba v návaznosti na dodatečné náklady zhotovitele, které zhotovitel může prostřednictvím claimu požadovat, je z pohledu právní úpravy zadávání veřejných zakázek a s přihlédnutím ke konkrétním souvislostem, potřeba zkoumat jako možnou změnu závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku ve smyslu kogentního ustanovení § 222 ZZVZ a rovněž jako vyhrazenou změnu závazku dle § 100 ZZVZ.

Podle § 222 ZZVZ zadavatel nesmí umožnit podstatnou změnu závazku ze smlouvy. Předmětné ustanovení upravuje několik situací, které se považují či naopak nepovažují za „podstatnou změnu“. Podstatnou změnu závazku pak konkretizuje § 222 odst. 3 ZZVZ, podle kterého je podstatnou změnou „*taková změna smluvních podmínek, která by:*

- a) *umožnila účast jiných dodavatelů nebo by mohla ovlivnit výběr dodavatele v původním zadávacím řízení, pokud by zadávací podmínky původního zadávacího řízení odpovídaly této změně,*
- b) *měnila ekonomickou rovnováhu závazku ze smlouvy ve prospěch vybraného dodavatele, nebo*
- c) *vedla k významnému rozšíření rozsahu plnění veřejné zakázky.*¹⁶⁴

Citované ustanovení je transpozicí čl. 72 odst. 4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU o zadávání veřejných zakázek, avšak obsahově navazuje na závěry dřívější judikatury SDEU¹⁶⁵, který se problematikou limitů přípustnosti změn smluv na realizaci veřejných zakázek zabýval zejména

¹⁶² Viz např. rozhodnutí ÚOHS ze dne 19. 10. 2018, sp. zn. R0134/2018/VZ-30527/2018/322/DJA.

¹⁶³ Viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 62 Af 48/2011.

¹⁶⁴ Viz § 222 odst. 3 ZZVZ.

¹⁶⁵ ŠEBESTA, Milan a kol. a kol. op. cit. sub. 9, s. 1322.

v rozsudku SDEU sp. zn. C-454/06 ze dne 19. 6. 2008 (ve věci Presstetext Nachrichtenagentur GmbH). SDEU v tomto rozsudku vymezil konkrétní hranice přípustnosti změny smlouvy, které je nutné akceptovat s ohledem na vnější změnu okolností, které nebyly známy na počátku. SDEU nicméně upozornil, že je nutné zamezit, aby nedocházelo k obcházení účelu pravidel pro zadávání veřejných zakázek, resp. aby nebyl ohrožen předpoklad férové a rovné soutěže mezi dodavateli.

Z rozhodovací praxe ÚOHS pak konstantně vyplývá, že podmínky pro oprávněnou změnu závazku ze smlouvy, musí být vykládány vždy restriktivně¹⁶⁶ a s přihlédnutím ke konkrétnímu smyslu a účelu ustanovení o možnosti změny smlouvy. Jedná se o využití specifických postupů z jinak přísně formalizovaného procesu zadávání veřejných zakázek. Nelze proto obecně tolerovat nadužívání institutu změny závazku ze smluv nad míru nezbytně nutnou.¹⁶⁷

Ustanovení § 222 ZZVZ pak definuje několik dalších situací a podmínek, za jejichž splnění nastává fikce tzv. nepodstatné, tedy zákonné změny závazku. Je-li splněna některá ze situací předvídaných v příslušných odstavcích § 222 ZZVZ, nejedná se o nezákonnou změnu závazku. Ve vztahu ke kompenzacím majících původ v claimech se jako použitelné jeví ustanovení § 222 odst. 3, 4, 5, 6 nebo 7 ZZVZ.

5.2.1.1 Deliktní kompenzace z pohledu ZZVZ

Deliktní kompenzace spočívá v nákladech, které pro zhotovení díla původního rozsahu nemusely být vynaloženy. Důvodem pro jejich náhradu je vznik události mimo odpovědnost zhotovitele. Předmětné náklady tak má nést objednatel. Jedná se toliko o kompenzaci nákladů vynaložených zhotovitelem v souvislosti s prováděním díla. Pokud by příslušná smluvní ujednání (příslušné pod-čl. Red Book) absentovala, došlo by k náhradě těchto nákladů z občanskoprávního titulu náhrady škody nebo vydání bezdůvodného obohacení.

Na základě výše uvedeného by se na Deliktní kompenzace neměly vůbec vztahovat limity změn závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku dle § 222 odst. 3 a z povahy věci tedy ani odst. 4, 5, 6 a 7 téhož ustanovení. Jinými slovy, Deliktní

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 1328.

¹⁶⁷ Viz rozhodnutí ÚOHS ze dne 26. 1. 2017, č. j. S0730/2016/VZ-02805/2017/522/PKř.

kompenzace je zcela vyjmuta z režimu § 222 ZVZZ. Jako možné důvody nenaplnění jednotlivých podmínek § 222 odst. 3 ZZVZ lze uvést:

- a) **Účast jiných dodavatelů a vliv na výběr dodavatele dle § 222 odst. 3 písm. a) ZZVZ** – aby tato podmínka mohla být naplněna, muselo by se jednat o změnu v intenzitě, která by způsobila, že takto upravená zadávací podmínka by mohla být přijatelnou pro více dodavatelů a tito by v důsledku toho nabídku podali.¹⁶⁸ V případě Delikt ní kompenzace se nicméně jedná o nároky obdobné nárokům na náhradu škody nebo vydání bezdůvodného obohacení. Argumentaci, že kdyby dodavatelé před podáním nabídky věděli, že jim takto případně vzniklá škoda bude nahrazena, tak by nabídku v rámci zadávacího řízení podali, je nutno označit jako silně nelogickou. Podmínky a způsob vypořádání nároku zhotovitele jsou dostatečně dopředu nastaveny a nečiní žádné rozdíly mezi potenciálními dodavateli. Míra nejistoty, zda tyto smlouvou předvídané claimové události je pro všechny potenciální dodavatele zásadně stejná. Způsob vypořádání kompenzace je nadto vymezen transparentně a v případě poskytnutí Delikt ní kompenzace dochází toliko k jeho aktivaci.
- b) **Změna ekonomické rovnováhy ve prospěch vybraného dodavatele (§ 222 odst. 3 písm. b) ZZVZ)** – tato podmínka předpokládá změnu hospodářské rovnováhy smluvního vztahu způsobem nepředpokládaným v zadávacích podmínkách, a to jak zmírnění, tak i zpřísnění.¹⁶⁹ Odborná literatura jako typický příklad zmiňuje zmírnění smluvních pokut nebo poskytnutí větší úplaty za shodné plnění.¹⁷⁰ Delikt ní kompenzace nicméně nahrazuje vynaložené náklady nebo ušlý zisk s úmyslem narovnat zhotovitelovo postavení v jakém by byl, kdyby ke claimové události vůbec nedošlo. Nejde tedy o úplatu nad rámec původně sjednané smluvní ceny a z toho důvodu zhotoviteli nemůže vzniknout větší ekonomický prospěch a nemůže se dostat do lepšího postavení, než ve kterém byl při uzavírání smlouvy.

¹⁶⁸ PODEŠVA, V., SOMMER, L., VOTRUBEC, J., FLAŠKÁR, M., HARNACH, J., MĚKOTA, J., JANOUŠEK, M. *Zákon o zadávání veřejných zakázek: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-18]. ASPI_ID KO134_2016CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁶⁹ ŠEBESTA, Milan a kol. a kol. op. cit. sub. 9, s. 1326.

¹⁷⁰ Tamtéž.

- c) **Významné rozšíření rozsahu plnění veřejné zakázky (§ 222 odst. 3 písm. c) ZZVZ)** – pro naplnění této podmínky se musí jednat o takovou změnu, která značným způsobem rozšířila předmět plnění, rozšíření nebylo v původních zadávacích podmínkách předpokládáno a pro které neproběhlo nové zadávací řízení.¹⁷¹ Pro postup této podmínky zřejmě nebude nezbytné souběžné naplnění § 222 odst. 4 a 6 ZZVZ.¹⁷² Při poskytnutí Deliktní kompenzace však větší rozsah plnění poskytnut není. Dochází toliko k nahrazení nákladů za plnění, které však bylo původně sjednáno. Ani v tomto případě tak k podstatné změně závazku nedochází.

Výše uvedené závěry, zejména ve vztahu k podmínkám dle § 222 odst. 3 písm. b) a c) ZZVZ samozřejmě nelze použít při posuzování Dodatečných prací k tomu viz níže v kapitole 5.2.1.2 této práce. Závěr, že Deliktní kompenzace nemá být vůbec zahrnuta pod limity § 222, lze s největší pravděpodobností vztáhnout pouze na ty případy, k nimž by zhotoviteli souběžně vznikl nárok *ex lege* bez ohledu na smluvní ujednání stran. Právě proto by tento závěr nemusel platit v rámci Deliktních kompenzací u claimových událostí nepředvídatelných fyzických podmínek dle pod-čl. 4.12, archeologických nálezů dle pod-čl. 4.24 a důsledků vyšší moci dle pod-čl. 19.4, které by zároveň nebylo možné podřadit pod nároky vyplývající ze zákona. V těchto případech se sice bude jednat o Deliktní kompenzaci, avšak bude nutné ji podrobit posouzení naplnění limitů § 222 ZZVZ, kdy by mělo být dospěno k závěru, že se jedná o nepodstatnou změnu, neboť z výše uvedených důvodů nedojde k naplnění „podstatné změny“ dle § 222 odst. 3 ZZVZ.

Deliktní kompenzace proto pravděpodobně není změnou závazku ze smlouvy, neboť se nejedná o ujednání o změně práv a povinností smluvních stran, avšak toliko o plnění předem ujednaného existujícího závazku¹⁷³, který byl součástí původní smlouvy, resp. jeho pozdější konkrétní vyčíslení. Rovněž je k těmto závěrům nezbytné uvést, že tyto nejsou podloženy rozhodovací praxí ÚOHS ani judikaturou správních či civilních soudů.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 1327.

¹⁷² Tamtéž a srov. ARROWSMITH, Sue. *The law of public and utilities procurement: regulation in the EU and UK*. 3rd ed. London: Sweet & Maxwell, 2014, s. 598.

¹⁷³ Srov. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodický návod k aplikaci zákona o registru smluv (soukromoprávní část)*. op. cit. sub. 125, s. 32 an. K obdobnému závěru viz KLEE, Lukáš. op. cit. sub. 5, s. 147.

Učiněné závěry lze opřít i o smysl a účel právní úpravy změn závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku. Jak zmiňuje již důvodová zpráva k ZZVZ, účelem ustanovení umožňujících změnu závazku je zajištění hospodárneho přístupu k veřejné zakázce.¹⁷⁴ Účelem ZZVZ obecně pak je „*mimo jiné zajištění transparentnosti, efektivnosti, účelnosti a hospodárnosti při vynakládání veřejných prostředků. Musejí být vytvářeny předpoklady, aby smluvní vztahy, při nichž dochází k plnění z veřejných prostředků, zadavatelé uzavírali při zajištění řádně fungujícího soutěžního prostředí.*“¹⁷⁵ Z tohoto hlediska lze dle mého názoru rozdílný přístup k Deliktní kompenzaci vznikající *ex contractu* a nároku vznikajícího *ex lege* považovat za nedůvodný. Zahrnutí smluvního mechanismu upravující Deliktní kompenzaci přímo do smlouvy na veřejnou zakázku naopak zvyšuje transparentnost zadávacích podmínek a přispívá k dodržení zásady rovného zacházení.¹⁷⁶ Potenciální dodavatelé se již ze zadávacích podmínek mohou podrobně seznámit s mechanismem kompenzace nákladů a případně zvážit podání své nabídky. V případě absence takového smluvního ujednání by se jak dodavatel, tak v konečném důsledku i zadavatel vystavoval nejistotě správního, příp. následně soudního rozhodnutí zakládajícího se pouze na generální klauzuli obsažené v právních předpisech. Lze tak shrnout, že zakomponování Deliktní kompenzace do smlouvy je jisté v souladu se zásadami dle § 6 ZZVZ a zajišťuje řádné a fungující soutěžní prostředí, jak ostatně vyžaduje výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu.

5.2.1.2 Dodatečné práce z pohledu ZZVZ

V rovině ZZVZ Dodatečné práce představují plnění, které by zadavatel zahrnul do zadávací dokumentace (do soupisu prací s výkazem výměr), pokud by tento stav existoval nebo o něm zadavatel měl vědomost, a to již v okamžiku zahájení zadávacího řízení. V důsledku takové kompenzace na základě claimu může dojít i k rozšíření předmětu díla a tím i k rozšíření předmětu veřejné zakázky. Zhotovitel by dodával dílo v jiném, zpravidla větším rozsahu a objednatel by za něj hradil jinou, zpravidla vyšší smluvní cenu.

Platba hrazená za Dodatečné práce by z výše uvedeného důvodu patrně měla být posuzována a podrobena limitům stanoveným v § 222 ZZVZ, tj. do limitu změn

¹⁷⁴ *Důvodová zpráva k ZZVZ*. In: Sněmovní tisky [digitální depozitář]. Praha: Vláda ČR. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=637&CT1=0>. [cit. 2024-02-23].

¹⁷⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2010, sp. zn. 8 Afs 60/2009.

¹⁷⁶ Viz zásady zadávání veřejných zakázek dle § 6 ZZVZ.

de minimis (§ 222 odst. 4 ZVZZ), nezbytných dodatečných stavebních prací (§ 222 odst. 5 ZZVZ) i nepředvídaných změn (§ 222 odst. 6). Tento závěr lze podložit i Metodikou pro správu změn díla (variací) u stavebních zakázek financovaných z rozpočtu SFDI, v níž je stanoveno, že „*claimy na platbu v souvislosti s dodatečnými pracemi je nutné podřadit pod příslušné odstavce § 222*“.¹⁷⁷ Řešení claimu zhotovitele záměnou položek v soupisu prací za splnění všech podmínek uvedených v § 222 odst. 7 ZZVZ lze z pohledu praktického řešení claimu považovat za nepravděpodobné.

V praxi může část Dodatečných prací spadat pod nepředvídané změny dle § 222 odst. 6 ZZVZ. Zejména pak Dodatečné práce v důsledku nepředvídaných fyzických podmínek na staveništi dle pod-čl. 4.12, archeologických nálezů dle pod-čl. 4.24 a chybné výkres dle pod-čl. 1.9 (resp. vady projektové dokumentace).

V rámci těchto claimových událostí nemusí být podřazení pod Deliktní kompenzaci nebo Dodatečné práce jednoznačné. Je nezbytné rozlišovat, zda nároky zhotovitele uplatněné v rámci claimu směřují k náhradě nákladů vzniklých např. větším opotřebením strojů a zařízení, které zhotovitel k provádění díla použil ve srovnání s mírou opotřebením, kterou mohl v souvislosti se zhotovováním díla předpokládat a mohl je tak reflektovat ve své původně podané nabídce v zadávacím řízení. Takové náklady by měly představovat spíše Deliktní kompenzaci, protože se do rozsahu poskytovaného plnění nepromítají. Činnost zhotovitele, rozsah použitého materiálu a rozsah celkového díla je v tomto případě stejný. Naproti tomu, pokud bude v důsledku nepředvídatelných fyzických podmínek nebo vad projektové dokumentace nutné použít při provádění díla větší množství (stavebního) materiálu, budou s tím související náklady spíše spadat pod Dodatečné práce, a to i pokud by nedošlo k rozšíření výsledného díla. Není rovněž vyloučeno, že ve specifických a zpravidla rozsáhlejších případech mohou Dodatečné práce naplnit ustanovení § 222 odst. 5 ZZVZ.

5.2.1.3 Claim na čas z pohledu ZZVZ

Limitům ZZVZ bude rovněž nutné podrobit i claim, na jehož základě by zhotovitel požadoval prodloužení doby pro dokončení, tedy claim na čas. Termín plnění veřejné zakázky je jednou z podmínek, která zásadním způsobem

¹⁷⁷ STÁTNI FOND DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY. *Metodika pro správu změn díla (variací) u stavebních zakázek financovaných z rozpočtu SFDI podle smluvních podmínek FIDIC (červené knihy) ve vztahu k úpravě zadávání veřejných zakázek*. op. cit. sub. 122, s. 29.

ovlivňuje úsudek dodavatele, zda nabídku v zadávacím řízení vůbec podá.¹⁷⁸ Posun termínu plnění je proto nutné vždy pečlivě zkoumat z pohledu potenciálního umožnění podstatné změny smlouvy. Neoprávněnou úpravou termínu dokončení předmětu plnění až po uzavření smlouvy o dílo s vybraným uchazečem ÚOHS vnímá jako porušení zásady rovného zacházení a zákazu diskriminace.¹⁷⁹

Pokud požadavek na prodloužení doby pro dokončení bude dopadat na předem dostatečně jasně, srozumitelně a určitě vymezený okruh neobvyklých a nestandardních situací, které v průběhu plnění veřejné zakázky mohou nastat, bude jasně patrné, čeho se má změna týkat a v důsledku čeho k ní má dojít.¹⁸⁰ K prodloužení dojde pouze v rozsahu přiměřeném, kdy tyto překážky trvaly, bude možné tedy takové prodloužení považovat za vyhrazenou změnu závazku podle § 100 odst. 1 ZZVZ, která dle § 222 odst. 2 ZZVZ není podstatnou změnu závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku.

Účelem institutu vyhrazené změny závazku dle § 100 odst. 1 ZZVZ je postihnout situace, které musí nastat, aby ke změně mohlo dojít způsobem vylučující svévůli zadavatele,¹⁸¹ a účastníci zadávacího řízení si mohli představit, jakým způsobem k případné změně může dojít a zda jsou ochotni ji akceptovat.¹⁸² Podle dikce tohoto ustanovení je taková změna možná, pokud:

- a) je její obsah jednoznačně definován;
- b) nemění celkovou povahu veřejné zakázky; a
- c) změna se týká rozsahu, ceny nebo jiných obchodních či technických podmínek.

Z rozhodovací praxe ÚOHS plyne, že v zásadě jedinou akceptovatelnou možností, jak prodloužit termín plnění veřejné zakázky, je provázání právě s vyhrazenou změnou závazku dle § 100 odst. 1 ZZVZ. A *contrario* bude nezbytné předmětné prodloužení považovat za podstatnou změnu závazku a postupovat dle § 222 odst. 3 ZZVZ nebo prodloužení podřadit pod některý z jiných důvodů dle § 222 ZZVZ. Posouzení vedoucí k závěru, zda se jedná

¹⁷⁸ Viz. rozhodnutí ÚOHS ze dne 10. 4. 2018, sp. zn. S0131/2018/VZ-10511/2018/523/HV0; a shodně též rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. 30 Af 102/2016.

¹⁷⁹ Viz rozhodnutí ÚOHS ze dne 26. 1. 2017, sp. zn. S0730/2016/VZ-02805/2017/522/PKŘ.

¹⁸⁰ Např. rozhodnutí ÚOHS ze dne 16. 1. 2020, sp. zn. S0485/2017/VZ-01225/2020/544/MDB; nebo rozhodnutí ÚOHS ze dne 15. 11. 2022, sp. zn. S0520/2022/VZ-40587/2022/500.

¹⁸¹ Rozhodnutí ÚOHS ze dne 15. 11. 2022, sp. zn. S0520/2022/VZ-40587/2022/500.

¹⁸² Rozhodnutí ÚOHS ze dne 21. 10. 2022, sp. zn. R0105/2022/VZ-36726/2022/162.

o podstatnou změnu závazku či nikoliv, bude nezbytné provádět v každém případě zvlášť. Rozhodujícím určením bude délka prodloužení v porovnání s původní celkovou délkou doby pro dokončení díla.¹⁸³

K prodloužení doby pro dokončení na základě claimu dle smluvních podmínek FIDIC se ÚOHS vyjadřoval pouze jednou, a to ještě v režimu ZVZ, ve kterém institut vyhrazené změny závazku upraven nebyl. ÚOHS uzavřel, že při vymezení změnového mechanismu, který zakládá nárok na prodloužení lhůty pro dokončení (a v tomto případě i lhůty pro uvedení stavby do provozu) „nelze tvrdit, že by zadavatel umožnil podstatnou změnu práv a povinností vyplývajících ze smlouvy, kterou uzavřel s vybraným uchazečem, jelikož postupoval v souladu s uzavřenou smlouvou, nelze tedy ani konstatovat, že by (...) postupoval v rozporu se zákonem.“¹⁸⁴ Citované rozhodnutí ÚOHS je pravomocné, nicméně závěry nebyly potvrzeny předsedou ÚOHS nebo správními soudy. Tento jediný kladný pohled na claim na čas jako na zákonnou vyhrazenou změnu závazku by bylo vhodné dále potvrdit.

Rozsáhlou novelou ZZVZ č. 166/2023 Sb., která nabyla účinnosti 16. 7. 2023, byla jako poslední věta § 263 odst. 3 ZZVZ přidána možnost ÚOHS uložit zákaz uplatnění změny závazku dle § 100 jako nápravné opatření, pokud si ji zadavatel v zadávací dokumentaci vyhradil v rozporu tímto ustanovením. Byť se z důvodu dlouholeté praxe dále uvedené jeví jako nepravděpodobné, nelze do budoucna vzhledem ke skrovné relevantní rozhodovací praxi ÚOHS vyloučit opačný pohled na prodloužení doby pro dokončení na základě claimu a ukládání tohoto nápravného opatření.

I přesto však lze učinit závěr, že úpravu administrace claimů (jak je blíže popsána v kapitole 4 této práce), je jako změnový mechanismus možné jednoznačně považovat za úpravu dostatečně jasnou a srozumitelnou. Z příslušných ustanovení Red Book vyplývá možný rozsah, o který v případě oznámení claimu na čas může dojít. Prodloužení doby pro dokončení na základě oznámeného claimu jako aktivaci vyhrazené změny závazku tak patrně lze považovat za souladnou s podmínkami stanovenými ZZVZ¹⁸⁵ a zároveň i recentní rozhodovací praxí, na kterou je v této kapitole odkazováno. Ke stejným závěrům dospívá i Metodika

¹⁸³ Viz rozhodnutí ÚOHS ze dne 22. 5. 2018, sp. zn. R0035/2018/VZ-14930/2018/321/ZSř.

¹⁸⁴ Rozhodnutí ÚOHS ze dne 30. 7. 2019, sp. zn. S0338/2018/VZ-20803/2019/512/TDv.

¹⁸⁵ Obdobně též SURÝ, Jan. *Změny závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021, s. 95.

pro správu změn díla (variací) u stavebních zakázek financovaných z rozpočtu SFDI.¹⁸⁶

5.2.2 Claimy v kontextu stavebního zákona

K 1. lednu. 2024 nabyl účinnosti stavební zákon, který oproti starému stavebnímu zákonu přináší řadu komplexních změn stavebního práva. Pro potenciální využitelnost a zejména souladnost s aktuálně platnou a účinnou právní úpravou bude tato kapitola pojednávat pouze o claimech v kontextu stavebního zákona.

5.2.2.1 Claim na peníze

V souvislosti s claimem na peníze, zpravidla v případě Dodatečných prací, bude často docházet ke změně předmětu díla. Taková změna bude administrována jako variace dle čl. 13, jejímž prostřednictvím je v nezbytné míře možné měnit předmět díla, a to přímo v průběhu jeho realizace. Variace nejsou a nemohou být změnou samotné smlouvy o dílo. Považuji za nezbytné v krátkosti uvést tři základní způsoby iniciace, a to:

- a) **pokynem správce stavby** (pod-čl. 13.1) - pouze pokynem k variaci lze dojít ke změně předmětu díla a s ním je spojený nárok zhotovitele na zaplacení provedených prací v rámci variace. Tento nárok vzniká právě okamžikem udělení pokynu k variaci.¹⁸⁷ Uděleným pokynem k variaci je zhotovitel vázán a rovněž je povinen ji v rozsahu pokynu provést;¹⁸⁸
- b) **vlastním návrhem zhotovitele** (pod-čl. 13.2) – tzv. value-engineering je postup, kterým zhotovitel objednateli navrhne řešení, jež může smluvním stranám přinést určitou výhod. Takové návrhy změn předmětu díla nejsou nezbytné k jeho provedení a nejedná se tak o běžnou variaci podle čl. 13;
- c) **požadavkem správce stavby na předložení návrhu variace** (pod-čl. 13.3) – tento způsob iniciace nutí strany ke spolupráci a je proto před pokynem k variaci doporučován.¹⁸⁹ Zhotovitel má povinnost správci

¹⁸⁶ STÁTNÍ FOND DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY. *Metodika pro správu změn díla (variací) u stavebních zakázek financovaných z rozpočtu SFDI podle smluvních podmínek FIDIC (červené knihy) ve vztahu k úpravě zadávání veřejných zakázek.* op. cit. sub. 122, s. 30

¹⁸⁷ JAEGER, Axel-Volkmar a HÖK, Götz-Sebastian. op. cit. sub. 12, s. 268

¹⁸⁸ KLEE, Lukáš a TUREK, Roman. op. cit. sub. 1, s. 116.

¹⁸⁹ FÉDÉRATION INTERNATIONALE DES INGÉNIEURS-CONSEILS. op. cit. sub. 22, s. 220.

stavby co nejdříve písemně odpovědět s odůvodněním. Správce stavby je povinen tento návrh co nejdříve, jak je to možné, schválit, zamítnout nebo jej připomínkovat.

Stavby, které jsou zhotovovány na základě smluvních podmínek FIDIC ze své povahy vyžadují vydání povolení záměru podle stavebního zákona. V důsledku Dodatečných prací může dojít ke změně díla oproti původně ověřené dokumentaci pro povolení stavby příslušným stavebním úřadem. V takovém případě se bude jednat o změnu záměru¹⁹⁰ před dokončením, kterou se dle § 224 stavebního zákona rozumí změna v záměru oproti jeho povolení nebo oproti dokumentaci pro povolení stavby ověřené stavebním úřadem.¹⁹¹

Aby správce stavby mohl vydat pokyn k variaci v souladu se stavebním zákonem, musí stavebník nejprve získat pravomocné rozhodnutí o povolení změny záměru před dokončením vydané tím stavebním úřadem, který záměr povolil, a až poté předmětnou změnu provést. Nepodstatné odchylky, které nemění „*půdorysný ani výškový rozsah stavby, nezasahuje do nosných konstrukcí stavby, nemění se způsob užívání stavby a nedochází k ovlivnění požární bezpečnosti*“,¹⁹² nejsou změnou stavby a projednají se až v kolaudačním řízení. Tento postup vyplývá z ustálené judikatury správních soudů ve vztahu ke starému stavebnímu zákonu,¹⁹³ která bude v případě tohoto institutu pravděpodobně přenositelná.

5.2.2.2 Claim na čas

Při prodlužování doby pro dokončení na základě claimu na čas musí smluvní strany, resp. zejména objednatel, brát v potaz lhůtu pro dokončení záměru, která je jednou z podmínek stanovenou stavebníkovi v povolení záměru. Pokud by totiž stavebník nedokončil záměr (stavbu) v této lhůtě, prováděl by jej v rozporu s povolením záměru.¹⁹⁴ Tímto svým jednáním by naplnil skutkovou podstatu přestupku dle § 301 odst. 1 písm. b) stavebního zákona a vystavil by se riziku uložení pokuty až do výše 2 mil. Kč.¹⁹⁵

Prodlužovat lhůtu pro dokončení záměru je možné prostřednictvím institutu změny záměru před dokončením dle § 224 stavebního zákona. Změna záměru před

¹⁹⁰ Pro definici záměru viz § 4 odst. 1 stavebního zákon.

¹⁹¹ § 224 odst. 1 stavebního zákona.

¹⁹² § 224 odst. 3 stavebního zákona.

¹⁹³ Viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. 7 As 17/2010.

¹⁹⁴ Viz např. rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 4. 2006, sp. zn. 15 Ca 99/2005.

¹⁹⁵ Viz § 301 odst. 3 písm. c) stavebního zákona.

dokončením se totiž vztahuje nejen k věcným parametrům stavby určeným projektovou dokumentací, ale i ke změně záměru „*oproti jeho povolení*“¹⁹⁶, jehož součástí je i výše popsaná lhůta pro dokončení záměru. Proto i prodloužení doby pro dokončení na základě claimu, které by přesáhlo lhůtu pro dokončení záměru stanovenou v povolení záměru, bude nutné provést postupem změny záměru před dokončením dle § 224 stavebního zákona. Takovouto změnu záměru před jejím dokončením lze povolit jak před zahájením stavby samotné, tak v průběhu jejího provádění.

Prodlužování lhůty pro dokončení záměru se nijak nedotýká platnosti povolení záměru jako takového dle § 198 stavebního zákona, protože lhůta pro dokončení záměru a doba platnosti povolení záměru jsou dva odlišné instituty. Platí, že bez platného povolení záměru nelze stavbu provádět. Pokud je povolení záměru platné, ale nedošlo k adekvátnímu prodloužení lhůty dokončení a stavba nebude v původní lhůtě dokončena, taktéž nebude možné stavbu provádět.

Pokud by tedy na základě claimu na čas došlo k překročení lhůty pro dokončení stavby, je nezbytné, aby zhotovitel od objednatele požadoval nejenom rozhodnutí o změně záměru před dokončením, která prodlužují lhůtu pro dokončení stavby, ale také jednotlivá povolení záměru, která jsou nezbytná pro realizaci celé stavby včetně navazujících rozhodnutí, a která platnost původních povolení záměru prodlužují.

5.2.3 Claimy v kontextu zákona o registru smluv

Zákon o registru smluv stanoví v § 2 odst. 1 povinnost k uveřejňování soukromoprávních smluv a smluv o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci, jejichž alespoň jednou stranou je některý z okruhu tam vymezených subjektů. Jedná se zejména o subjekty veřejnoprávní (např. stát a územní samosprávné celky včetně městských obvodů a městských částí, příspěvkové organizace nebo státní fondy), ale rovněž i soukromoprávní, pokud mají určitý poměr podřízenosti k orgánům veřejné moci (např. státní a národní podniky a další právnické osoby, v nichž má stát nebo územní samosprávný celek většinou majetkovou účast) či smíšených (zdravotní pojišťovny). Všechny resortní organizace Ministerstva dopravy¹⁹⁷ mají právní formu uvedenou v § 2 odst. 1 zákona o registru smluv a jsou proto povinnými subjekty dle zákona o registru

¹⁹⁶ § 224 odst. 1 stavebního zákona.

¹⁹⁷ Myšleno ŘSD, SŽ a ŘVC.

smluv. Tato povinnost nevzniká pouze tehdy a pouze v takovém rozsahu, jak to vyplývá ze zákonem stanovených výjimek v § 3 zákona o registru smluv, přičemž žádná z tam uvedených se v případě těchto organizací zpravidla neaplikuje.

Smlouva podléhající uveřejnění v registru smluv nabývá účinnosti v zásadě (až na přesně definované výjimky) nejdříve dnem uveřejnění¹⁹⁸, přičemž pokud není uveřejněna ani do tří měsíců ode dne, kdy byla uzavřena, platí, že byla zrušena od počátku.¹⁹⁹ Strany si v případě smluv povinně uveřejňovaných v registru smluv nemohou sjednat dřívější nabytí účinnosti takové smlouvy na období před jejím uveřejněním v registru smluv.²⁰⁰ Takové ujednání by bylo dle § 6 odst. 1 zákona o registru smluv ve spojení s § 580 odst. 1 a § 588 občanského zákoníku absolutně neplatné pro rozpor se zákonem, jakkoli dle názoru Nejvyššího soudu je tzv. smluvní retroaktivita obecně přípustná.²⁰¹ Nicméně § 6 odst. 1 zákona o registru smluv stanovuje účinnost *nejdříve* dnem uveřejnění v registru smluv. Strany si tak mohou sjednat pozdější nabytí účinnosti smlouvy, než je okamžik jejího uveřejnění v registru.²⁰²

Do 30 dnů ode dne uzavření smlouvy je povinný subjekt nebo druhá smluvní strana povinna zaslat smlouvu správci registru smluv (Digitální informační agentuře²⁰³) k uveřejnění, a to i v případě, že smlouva má nabýt účinnosti až v období po uplynutí těchto 30 dnů. Pokud by tak strany neučinily, je primárním sankčním důsledkem neúčinnost smlouvy. Pokud smlouva nebude uveřejněna ani do 3 měsíců ode dne, kdy byla uzavřena, je jako sekundární sankční důsledek dle právní fikce uvedené v § 7 odst. 1 zákona o registru smluv její zrušení od počátku a následkem je absolutní neplatnost. Na plnění poskytnutá na základě takové smlouvy dle obou výše uvedených situací je následně nutné pohlížet jako na plnění bez právního důvodu (tj. bezdůvodné obohacení obou smluvních stran dle § 2991 an. občanského zákoníku).

Netrpí-li však povinně uveřejňovaná smlouva vadou, pro kterou by byla neplatná či nicotná, případně nedojde-li ke zrušení smlouvy od počátku v důsledku

¹⁹⁸ Viz § 6 odst. 1 zákona o registru smluv.

¹⁹⁹ Viz § 7 odst. 1 zákona o registru smluv.

²⁰⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodický návod k aplikaci zákona o registru smluv (soukromoprávní část)*. op. cit. sub. 125, s. 15.

²⁰¹ K tomu viz rozsudky Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. 8. 2007, sp. zn. 28 Cdo 3033/2005, a ze dne 25. 6. 2015, sp. zn. 23 Cdo 5457/2014.

²⁰² MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodický návod k aplikaci zákona o registru smluv (soukromoprávní část)*. op. cit. sub. 125, s. 64–65.

²⁰³ Viz § 4 odst. 2 zákona o registru smluv ve znění zákona č. 471/2022 Sb.

jejího neuveřejnění ani do tří měsíců ode dne jejího uzavření, je do okamžiku jejího uveřejnění toliko neúčinná. Smlouva se však může stát účinnou i pokud smluvní strany odešlou smlouvu ke zveřejnění správci registru smluv po stanovené 30 denní lhůtě. Z dikce § 7 odst. 1 zákona o registru smluv vyplývá, že smluvní strany musí dodržet toliko lhůtu pro zveřejnění smlouvy do tří měsíců ode dne, kdy byla smlouva uzavřena.²⁰⁴ Strany tak mohou uveřejnit smlouvu do 3 měsíců od jejího uzavření a předejít tak jejímu zrušení od počátku. Smlouva následně nebude účinná zpětně k datu jejího uzavření, ale až ke dni jejího uveřejnění v registru smluv.

Zákon o registru smluv v § 1 však ukládá povinnost uveřejňovat pouze smlouvy, nikoliv závazky. Dle § 1723 odst. 1 občanského zákoníku vzniká závazek mimo jiné ze smlouvy. Závazek je tedy širší pojem než smlouva a jejich rozlišení je pro další posouzení stěžejní. Z toho důvodu je nezbytné rozlišovat změny závazku konstitutivní a deklaratorní, které nepřímě předvídá Metodický návod k aplikaci zákona o registru smluv (soukromoprávní část).²⁰⁵

Za **konstitutivní změny** závazku lze označit ty změny, které nad rámec smlouvy závazek mění, smlouva tuto změnu nijak nepředvídá a z toho důvodu podléhají povinnosti uveřejnění registru smluv. Konstitutivní změna závazku je z pohledu ujednání stran obdobou samotné smlouvy, proto jakýkoliv dodatek, který by naplnil výše uvedené, je nezbytné v registru smluv uveřejnit.²⁰⁶ Typicky změnové listy pro variace, které jsou nezbytné pro provedení díla, není nutné zveřejňovat prostřednictvím registru smluv.

Deklaratorní změnou budou všechny ty změny, které jsou nutné k provedení díla dle původního rozsahu smlouvy o dílo. Svou povahou nejsou změnou smlouvy, avšak toliko uplatněním smluvených mechanismů. V takovém případě povinnost uveřejnění prostřednictvím registru smluv nenastává, neboť nová práva a povinnosti nad rámec smlouvy nevznikají. Naopak, takovouto změnou se toliko potvrzují skutečnosti, které nastaly během a na základě plnění smlouvy.²⁰⁷

²⁰⁴ PODEŠVA, V. a kol, SOMMER, L., VOTRUBEC, J., FLAŠKÁR, M., HARNACH, J., BOŘUTA, J., FIŠER, M., KOŽÁR, M., MAREČKOVÁ, D., MLÍČKO, D., MĚKOTA, J., JANOUŠEK, M. *Zákon o registru smluv: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-12-16]. ASPI_ID KO340_2015CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²⁰⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodický návod k aplikaci zákona o registru smluv (soukromoprávní část)*. op. cit. sub. 125, s. 32-33.

²⁰⁶ Tamtéž, s. 36.

²⁰⁷ Tamtéž, s. 33.

Při posuzování povinnosti uveřejnění claimu, resp. jeho výsledku, v registru smluv je nutné zjišťovat, zda jeho důsledkem je (smlouvou nepředvídaná) změna smlouvy nebo se jedná o změnu závazku, kterou smlouva sama konstruuje a předvídá. Obsah závazku bez změny smlouvy může být změněn automaticky, jednostranně nebo třetí stranou.²⁰⁸ Automatickou změnou závazku nezávislé na vůli jedné strany je např. cenové ujednání nebo inflační doložka.²⁰⁹ V kontextu smluvních podmínek FIDIC se o automatickou změnu jedná v případě měření ceny dle čl. 12 nebo úpravy v důsledku změn nákladů dle pod-čl. 13.8. Jednostrannou změnou je typicky pokyn k variaci ze strany správce stavby dle pod-čl. 13.1. Některé claimové události²¹⁰ mohou založit jakoukoliv změnu díla nařízenou nebo schválenou jako variaci podle čl. 13. V takovém případě se zpravidla bude jednat o změnu závazku. Změna třetí stranou je v kontextu Red Book určení správce stavby²¹¹ dle pod-čl. 3.5, protože správce stavby nelze považovat za smluvní stranu. Jak bylo blíže pojednáno v kapitolách 1 a 4 této práce, claim je smluvní kompenzační nárok předvídaný smlouvou, a právě odpovědí správce stavby postupem dle pod-čl. 3.5 je administrace claimu zakončena. Claim je proto, stejně jako všechny shora uvedené případy, změnou závazku, nikoliv změnou smlouvy. V návaznosti na uvedené členění se jedná o změnu deklaratorní, k němuž zákon o registru smluv povinnost uveřejnění neukládá.

Tyto závěry lze dále podložit rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2011, sp. zn. 32 Cdo 1818/2011 ve kterém soud uvedl, že „i kdyby totiž došlo ke změně smlouvy o dílo co do kvality díla projevem vůle třetí osoby, bylo by tomu tak proto, že k tomu strany této osobě ve smlouvě o sjednaly oprávnění a změna díla by tak i v takovém případě byla z věcného hlediska důsledkem dohody smluvních stran“.²¹²

²⁰⁸ HULMÁK, Milan a kol. § 1759 [Závaznost smlouvy]. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 192, marg. č. 13; a shodně též MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodický návod k aplikaci zákona o registru smluv (soukromoprávní část)*. op. cit. sub. 125, s. 32-33.

²⁰⁹ HULMÁK, Milan a kol. op. cit. sub. 208.

²¹⁰ Typicky dle nepředvídatelné fyzické podmínky dle pod-čl. 4.12, archeologické nálezy dle pod-čl. 4.24 nebo zpožděné zkoušení dle pod-čl. 7.4.

²¹¹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodický návod k aplikaci zákona o registru smluv (soukromoprávní část)*. op. cit. sub. 125, s. 34.

²¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2011, sp. zn. 32 Cdo 1818/2011.

6 Claimy v české aplikační praxi

V České republice ŘSD, SŽ a ŘVC, jako resortní organizace Ministerstva dopravy, používají zvláštní podmínky, které Red Book modifikují.

6.1 Claimy podle zvláštních podmínek ŘSD

ŘSD přichází se svým vlastním vymezením claimu. Ve Směrnici generálního ředitele ŘSD ČR č. 18/2017 ver. 1.5 jsou nazývány jako „*smluvní kompenzační nároky*“.²¹³ a „*představují obecně kompenzační nároky stran především při neplnění jejich povinností ze Smlouvy (vyjmenované ve Smlouvě) anebo při událostech mimo kontrolu stran uplatněné v průběhu realizace stavby dle Smluvních / Obchodních podmínek (jiná souvislost se Smlouvou). Claimy jsou kompenzačním mechanismem navazujícím na smluvní dělení rizik mezi jednotlivé účastníky výstavbového projektu*“.²¹⁴

Ve Zvláštních podmínkách ŘSD dochází v pod-čl. 20.1 ke třem úpravám. První je zmírnění následků promeškání 28 denní lhůty pro oznámení claimu v druhém odstavci pod-čl. 20.1. Pokud se zhotovitel domnívá, že existují objektivní okolnosti ospravedlňující jeho nedodržení oznamovací povinnosti, může tyto okolnosti objednatel posoudit a umožnit prodloužení doby pro dokončení, doby pro uvedení do provozu nebo doby pro splnění postupného závazného milníku.²¹⁵ Jednoznačně lze uvítat zjemnění případně namítané tvrdosti důsledku neoznámení claimu ve lhůtě (která, jak uvedeno výše v kapitole 5.1.3 této práce, vyvolává otázky souladnosti s právním řádem). Je však třeba zdůraznit, že se stále jedná o situace podléhající schválení objednatelem, ke kterému ani nemá povinnost, tj. i přesto nemusí umožnit předložení správci stavby k dohodnutí nebo určení ohledně důsledků vyplývajících z claimové události. Nadto tento postup patrně není umožněn v případě claimu na dodatečnou platbu.

Druhou úpravou je stanovení povinnosti zhotovitele předložit zcela detailní claim v souladu s požadavky stanovenými metodikami definovanými v příloze. Těmi jsou zpravidla metodiky vydávané Státním fondem dopravní infrastruktury a interní směrnice generálního ředitele ŘSD.

²¹³ Viz ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC ČR. *Směrnice generálního ředitele ŘSD ČR č. 18/2017 ver. 1.5*. op. cit. sub. 123, s. 17.

²¹⁴ Tamtéž.

²¹⁵ Zvláštní podmínky ŘSD, s. 43.

Třetí změnou je zavedení fikce odmítnutí claimu ze strany správce stavby, pokud do 42 dnů po obdržení claimu na oznámení claimu zhotoviteli neodpoví. Toto zavedení se může jevit spíše jako negativní a může potvrzovat argumentaci nepoměrem mezi claimy smluvních stran (fikce odmítnutí v případě claimu objednatele totiž stanovena není). Úprava nicméně nebrání v následné dohodě o claimu, případně ve vydání určení, protože jí nejsou dotčeny povinnosti správce stavby. Zhotovitel i nadále může doplňovat jakékoli podrobnosti na podporu podstaty a oprávněnosti svého claimu za účelem dalšího jednání o něm. Zavedená fikce odmítnutí proto pravděpodobně nemůže mít žádný dopad na rozhodování o claimu.

6.2 Claimy podle zvláštních podmínek SŽ

Druhý odstavec pod-čl. 20.1 je Zvláštními podmínkami SŽ zcela odstraněn a nahrazen ujednáním stanovující zhotoviteli povinnost provázání tvrzeného vzniklého nároku s uvedením ustanovení smlouvy.²¹⁶ Pokud toto zhotovitel nedodrží, nárok nevznikne. V tom lze spatřovat snahu po zefektivnění claim managementu, a to jak zrychlení procesu schvalování správcem stavby, tak i omezení oznamování nerelevantních claimů. Domnívám se, že doplnění rovněž více akcentuje, že se zásadně jedná o smluvní nárok.

Dále je doplněn nový šestý odstavec pod-čl. 20.1. Pokud by z oznámení claimu nevyplýval přetrvávající vliv události nebo okolnosti, platí že uplatnění nároky „jsou úplné a zhotovitel nemá nárok na jakékoli následné rozšíření těchto nároků (...)“.²¹⁷ Na první pohled se může jevit, že právo claimovat vzniklou událost zaniká. Tento závěr je dle mého názoru pravděpodobně nutné odmítnout. Zhotoviteli totiž nic nebrání později zjištěné vlivy promítnout v dalším detailním nebo průběžném claimu.

Poslední změnou je zavedení fikce odmítnutí claimu správcem stavby obdobně jako v případě Zvláštních podmínek ŘSD. K tomu viz v kapitole 6.1 této práce.

Zároveň je přidán nový pod-čl. 20.9, ve kterém jsou mimo jiné vyloučena ustanovení § 2586 až § 2635 občanského zákoníku týkající se díla. S vyloučením lze jednoznačně souhlasit, neboť je tím eliminováno namítání rozporu těchto

²¹⁶ Zvláštní podmínky SŽ, s. 47.

²¹⁷ Tamtéž.

zákoných ustanovení se smluvním ujednáním. Jedinou výjimkou je připuštění § 2629 odst. 2 občanského zákoník týkající se zkrácení 5leté lhůty pro oznámení skrytých vad prováděcím právním předpisem.

6.3 Claimy podle zvláštních podmínek ŘVC

Zvláštní podmínky ŘVC jsou svou úpravou claimů dle pod-čl. 20.1 obdobné Zvláštním podmínkám ŘSD. V případě okolnosti ospravedlňující promeškání 28 denní lhůty bez možnosti prodloužení doby pro uvedení do provozu, protože Zvláštní podmínky ŘVC tento institut neobsahují. Dále není stanovena povinnost předkládání zcela detailního claimu v souladu s metodikami. Fikce odmítnutí je upravena shodně.

Závěr

Claim, jehož analýzou se tato práce zabývala, je nutné považovat za výhradně smluvní nárok, který navazuje na smluvní alokaci rizik jednotlivých stran. Práce byla omezena pouze na Red Book, která je v České republice i celosvětově nejčastěji využívanou knihou smluvních podmínek FIDIC.

V druhé kapitole bylo pojednáno o možných děleních claimů, a to i) podle příčiny jejich vzniku ze subjektivních a objektivních důvodů; ii) v závislosti na nárokové straně, tj. ze strany zhotovitele nebo objednatele; iii) podle jejich obsahu, tj. claimy na čas, claimy na peníze a claimy na čas a peníze; iv) podle doktríny (byť s uvedením, že toto členění nebude mít v českém právním prostředí většího uplatnění) a iv) na základě titulů vyjmenovaných v konkrétních pod-čl. nebo v souvislosti s nimi. Na posledně zmíněné dělení navázala rozsáhlejší kapitola 3, která popisně uvedla claimové události zejména zhotovitele vyjmenované v Red Book s uvedením, čeho se zhotovitel může při výskytu takových událostí domáhat. Ve čtvrté kapitole byl kladen důraz na claim management, a to již od oznamování claimu, vedení relevantních záznamů, následného předložení detailního či průběžného claimu, jednání stran až po určení správce stavby a vypořádání nároků smluvních stran. Závěrem této kapitoly byla popsána činnost Rady pro rozhodování sporů, způsob jejího obsazení, procesní postup a její alternativy společně s důsledky vyloučení příslušných pod-čl. upravujících DAB, jak je ostatně v české aplikační praxi běžné.

Úvodem stěžejní páté kapitoly diplomové práce byla popsána nezbytnost rozdělení kompenzace na základě claimu, a to na Deliktní kompenzaci a za Dodatečné práce. Oporu k uvedenému dělení lze nalézt uvedené metodice SFDI pro správu změn díla (variací), v metodice k aplikaci zákona o registru smluv a nepřímo i v díle L. Klee. Z důvodu široké různorodosti je potřebné povahu claimu vyhodnocovat až *ad hoc*. Proto se o právní nárok bude jednat zpravidla až po určení správce stavby. Závěrem bylo konstatováno, že v případě uplatnění claimu patrně nelze hovořit o limitaci povinnosti k náhradě škody nebo povinnosti k vydání bezdůvodného obohacení. Stejně tak se nejedná o nepřipustnou změnu závazku ve smyslu občanského zákoníku. Rovněž určení ceny díla je v souladu se zákonem, neboť bylo uzavřeno, že Red Book patrně kombinuje určení ceny díla na základě rozpočtu s výhradou nezaručené úplnosti a nezávaznosti. Svou komplexitou se však

spíše jedná o nahrazení příslušného dispozitivního zákonného ustanovení. Claimem na čas se zhotovitel z povahy věci nemůže dostat do rozporu se zákonným ustanovením o prodlení. Posledním pojednávaným soukromoprávním institutem byla otázka prekluze, a to ve světle recentní judikatury tuzemských vysokých soudů. S judikaturním závěrem, že 28 denní lhůta pro oznámení claimu je prekluzivní, a tudíž neplatně sjednaná, se dle mého názoru nelze ztotožnit, byť lze i v praxi najít souhlasné závěry. Důvodem je zejména potřeba striktního rozlišování podmíněného smluvního nároku a zákonného nároku na náhradu škody. Zhotovitel se totiž posledně zmíněného zásadně nevzdává.

Z pohledu ZZVZ bylo stěžejní, zda se v případě claimu nejedná o „podstatnou“ změnu závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku. V této otázce je klíčové diplomovou prací stanovené rozlišení Deliktní kompenzace a kompenzace za Dodatečné práce. Poskytnutí Deliktní kompenzace by nemělo být považováno za ujednání o změně práv a povinností stran vyplývajících ze smlouvy. Nejedná se o změnu závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku, protože je plněním souvisejícím s dílem stanoveným zadávacími podmínkami, aniž by nutně docházelo k jeho rozšíření. Limity § 222 ZZVZ by se tak v případě Deliktní kompenzace neměly vůbec uplatňovat. Opačný závěr platí v případě Dodatečných prací. Tyto nebyly obsaženy v původních zadávacích podmínkách, a proto je nutné je podrobit limitům § 222 ZZVZ. Claim na čas pak patrně lze považovat za platně vyhrazenou změnu závazku ve smyslu § 100 odst. 1 ZZVZ.

V kontextu stavebního zákona bude v případě Dodatečných prací vždy nutné zkoumat, zda v důsledku claimu, zpravidla prostřednictvím variace, nedojde k naplnění institutu změny záměru před dokončením. U claimu na prodloužení doby pro dokončení bude nezbytné brát v potaz lhůtu pro dokončení záměru stanovenou stavebním úřadem, protože pokud by ji objednatel v důsledku claimu překročil, prováděl by stavbu v rozporu s povolením záměru.

Při postupu v režimu zákona o registru smluv je potřebné rozlišovat dva druhy změn. První, konstitutivní změna, závazek i smlouvu dopředu nepředvídaným způsobem mění a je nutné její uveřejnění. Druhá, deklaratorní změna, naopak provádí dílo v původním rozsahu a závazek ani smlouvu nemění. Deklaratorní změna odpovídá vymezení claimu, a proto nepodléhá povinnosti uveřejnění v registru smluv. Poslední kapitola se zabývá stručným nastíněním modifikací claimu zhotovitele resortními organizacemi Ministerstva dopravy.

Zejména se jedná o zmírnění důsledků zmeškání lhůty pro oznámení a zavedení fikce odmítnutí claimu správcem stavby.

V úvodu položené otázky se za dosažení shora uvedených závěrů v práci povedlo zodpovědět. Nicméně je potřebné opětovně zdůraznit, že, zejména v případě kapitoly 5.2.1 týkající se ZZVZ, uváděné závěry nejsou potvrzeny rozhodovací praxí ÚOHS ani judikaturou správních nebo civilních soudů. Vzhledem k četnému praktickému užívání claimů a smluvních podmínek FIDIC obecně bude do budoucna nanejvýš vhodné tyto závěry postavit najisto a vyhnout se tak aplikační nejistotě. Neméně nezbytný bude i odklon od názoru vysloveného Nejvyšším soudem ve vztahu k 28 denní lhůtě jako lhůtě prekluzivní, protože jde zcela proti účelu institutu claimu.

Seznam použitých zdrojů

Právní předpisy

- [1] Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.
- [2] Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů.
- [3] Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).
- [4] Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- [5] Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv).
- [6] Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [7] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Judikatura a rozhodovací praxe

- [8] Rozhodnutí Technology and Construction Court (High Court of Justice) ze dne 16.04.2014, cit. č. [2014] EWHC 1028 (TCC) ve věci Obrascon Huarte Lain SA v. Her Majesty's Attorney General for Gibraltar [online]. Dostupné z: <https://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/TCC/2014/1028.html> [cit. 2023-11-27].
- [9] Rozhodnutí The Dubai International Financial Centre Courts (DIFC) ze dne 12. 5. 2023, cit. č. [2022] DIFC CA 016 ve věci Panther Real Estate Development LLC v Modern Executive Systems Contracting LLC [online]. Dostupné z: <https://www.difccourts.ae/rules-decisions/judgments-orders/court-appeal/panther-real-estate-development-llc-v-modern-executive-systems-contracting-llc-2022-difc-ca-016> [cit. 2023-12-03].
- [10] Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 10. 4. 2018, sp. zn. S0131/2018/VZ-10511/2018/523/HVo.
- [11] Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 15. 11. 2022, sp. zn. S0520/2022/VZ-40587/2022/500.
- [12] Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 16. 1. 2020, sp. zn. S0485/2017/VZ-01225/2020/544/MDB.
- [13] Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 21. 10. 2022, sp. zn. R0105/2022/VZ-36726/2022/162.
- [14] Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 22. 5. 2018, sp. zn. R0035/2018/VZ-14930/2018/321/ZSř.

- [15] Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 26. 1. 2017, sp. zn. S0730/2016/VZ-02805/2017/522/PKŘ.
- [16] Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 30. 7. 2019, sp. zn. S0338/2018/VZ-20803/2019/512/TDv.
- [17] Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. 30 Af 102/2016.
- [18] Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 62 Af 48/2011.
- [19] Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 4. 2006, sp. zn. 15 Ca 99/2005.
- [20] Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 11. 2020, sp. zn. 11 Cm 89/2014.
- [21] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2007, sp. zn. 28 Cdo 3033/2005.
- [22] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2015, sp. zn. 23 Cdo 5457/2014.
- [23] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2011, sp. zn. 32 Cdo 1818/2011.
- [24] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. 7 As 17/2010.
- [25] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2010, sp. zn. 8 Afs 60/2009.
- [26] Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 19. 6. 2008, Pressetext Nachrichtenagentur GmbH proti Rakouské republice a dalším sp. zn. C-454/06.
- [27] Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 10. 2021, sp. zn. 4 Cmo 33/2021.
- [28] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2023, sp. zn. 23 Cdo 763/2022.
- [29] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 23 Cdo 746/2010.

Odborná literatura

- [30] ARROWSMITH, Sue. *The law of public and utilities procurement: regulation in the EU and UK*. 3rd ed. London: Sweet & Maxwell, 2014. ISBN 9780421966901.
- [31] BAKER, Ellis; MELLORS, Ben; CHALMERS, Scott. *FIDIC Contracts: Law and Practice*. London: Informa Law from Routledge, 2009. 624 s. ISBN 978-1-84311-628-8.
- [32] BEZOUŠKA, Petr. § 2913 [Porušení smluvní povinnosti]. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1570, marg. č. 23.

- [33] BRIM, Luboš. § 654 [Prekluze]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 2164, marg. č. 16.
- [34] BUNNI, Nael. G. *The FIDIC Forms of Contract*. 3rd ed. London: Blackwell publishing, 2005. ISBN 978-14051-2031-9.
- [35] FÉDÉRATION INTERNATIONALE DES INGÉNIEURS-CONSEILS. *The FIDIC Contracts Guide*. 1. vydání. Lausanne: FIDIC, 2000. ISBN 978-07-2772-119-8.
- [36] GIBSON, Roger. *Delay and Extensions of Time Claims*. Taylor & Francis, 2008. ISBN 0-203-93809-7.
- [37] GRULICH, Tomáš. „*FIDIC*“ a úskalí jejich aplikace. *Právní rozhledy*. 2009, č. 7.
- [38] HULMÁK, Milan a kol. § 1759 [Závaznost smlouvy]. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 192, marg. č. 13.
- [39] HUNTER, Robert N. *Claims on highway contracts: under the 5th edition of the ICE conditions of contract and the 7th edition of the Manual of contract documents for highway works*. London: Thomas Telford, 1997. ISBN 0727725807.
- [40] HURDÍK, Jan. Nárok. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.
- [41] CHAPPELL, David. *Building contract claims*. 5th ed. Hoboken, N.J: Wiley, 2013. ISBN 111995195X.
- [42] JAEGER, Axel-Volkmar a HÖK, Götz-Sebastian. *FIDIC a guide for practitioners*. Heidelberg: Springer, 2009. ISBN 978-36-4202-100-8.
- [43] JEREMY, Glover, HUGHES, Simon, THOMAS, Christopher. *Understanding the new FIDIC Red Book: a clause by clause commentary*. London: Sweet & Maxwell, 2006. ISBN 0421915900.
- [44] KALENSKÝ, Tomáš. *Variace dle smluvních podmínek FIDIC a jejich aplikovatelnost v českém právním řádu*. Praha, 2019. Univerzita Karlova. Právnická fakulta.
- [45] KLEE, Lukáš a TUREK, Roman. *Smluvní podmínky FIDIC: komentář k obecným podmínkám: smluvní podmínky pro výstavbu, smluvní podmínky pro dodávku technologických zařízení a projektování-výstavbu*. Ostrava: CACE - Česká asociace konzultačních inženýrů, 2015.

- [46] KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. Právní monografie. ISBN 978-80-7552-161-3.
- [47] KLEE, Lukáš. *Stavební smluvní právo*. Praha: Wolters Kluwer a.s., 2015. ISBN 978-80-7478-804-8.
- [48] KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Právnícké učebnice. Praha: C.H. Beck, 1995. ISBN 80-7179-028-1.
- [49] KUBÁT, Ondřej. § 2586 [Základní ustanovení]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 14.
- [50] PAŠEK, Martin. § 2913 [Porušení smluvní povinnosti]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 2.
- [51] PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. lxx, 3276 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7.
- [52] PODEŠVA, V. a kol, SOMMER, L., VOTRUBEC, J., FLAŠKÁR, M., HARNACH, J., BOŘUTA, J., FIŠER, M., KOŽÁR, M., MAREČKOVÁ, D., MLÍČKO, D., MĚKOTA, J., JANOUŠEK, M. *Zákon o registru smluv: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-12-16]. ASPI_ID KO340_2015CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
- [53] PODEŠVA, V., SOMMER, L., VOTRUBEC, J., FLAŠKÁR, M., HARNACH, J., MĚKOTA, J., JANOUŠEK, M. *Zákon o zadávání veřejných zakázek: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-18]. ASPI_ID KO134_2016CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
- [54] SURÝ, Jan. *Změny závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2021. xiv, 112 stran. Právní instituty. ISBN 978-80-7400-824-5.
- [55] ŠEBESTA, Milan, NOVOTNÝ, Petr, MACHUREK, Tomáš, DVOŘÁK, David a kol. *Zákon o zadávání veřejných zakázek*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. xxv, 1622 stran. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-856-6.
- [56] ŠILHÁN, Josef. § 1751 [Obchodní podmínky]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 32.

- [57] ŠILHÁN, Josef. § 1968 [Pojem prodlení dlužníka]. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1039, marg. č. 10
- [58] ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2018. xiv, 282 stran. Právní instituty. ISBN 978-80-7400-717-0.
- [59] ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-1]. ASPI_ID KO89_f2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Internetové zdroje

- [60] *Důvodová zpráva k ZZVZ*. In: Sněmovní tisky [digitální depozitář]. Praha: Vláda ČR. Dostupné: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=637&CT1=0>. [cit. 2024-02-23].
- [61] *Důvodová zpráva k OZ (konsolidovaná verze)*. In: Ministerstvo spravedlnosti [online]. Dostupné: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>. [cit. 2024-02-23]
- [62] HLAVIČKA, Josef, KALENSKÝ, Tomáš, PLUCAR Václav. *Nepředvídatelné fyzické podmínky dle smluvních podmínek FIDIC* [online]. 20. 3. 2023. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nepredvidatelne-fyzicke-podminky-dle-smluvnich-podminek-fidic-116069.html>. [cit. 2023-12-2].
- [63] INTERNATIONAL FEDERATION OF CONSULTING ENGINEERS. *Contracts: advanced questions General Question/Answer*. [online]. Dostupné z: <https://fidic.org/node/915>. [cit. 2023-12-17].
- [64] KOTVAN, Peter. *Súdny výklad dohody o zániku práva* [online] In: kotvan.sk Dostupné z: <https://www.kotvan.sk/zasadne-nepochopenie-fidic-vzpsudom/>. [cit. 2024-03-03].
- [65] TYSON, Victoria. Panther Pounces on Late Notice: Dubai court disagrees with Obrascon on time-bar under Sub-Clause 20.1 of FIDIC 1999. [online]. In: Howard Kennedy LLP, 5. 7. 2023. Dostupné z: <https://insights.howardkennedy.com/post/102iilq/panther-pounces-on-late-notice-dubai-court-disagrees-with-obrascon-on-time-bar-u>. [cit. 2023-12-14].

Ostatní zdroje

- [66] MINISTERSTVO DOPRAVY ČESKÉ REPUBLIKY, MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem – Zvláštní podmínky pro výstavbu vodních cest české republiky*. První vydání. [online]. rvccr.cz, 2017. Dostupné z: https://www.rvccr.cz/public/files/userfiles/ke%20sta%C5%BEen%C3%AD/FIDIC/RVC_RED%20BOOK_zvlastni%20podminky%20vodnich%20cest_02-2018.pdf. [cit. 2024-03-16].
- [67] MINISTERSTVO DOPRAVY ČESKÉ REPUBLIKY. *Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem – Obecné podmínky (na základě červené knihy FIDIC)*. [online]. Praha, 2016. Dostupné z: http://www.pjpk.cz/data/USR_001_2_4_OBCHODNI_PODMINKY/Obecn_e_OP.pdf. [cit. 2024-03-16].
- [68] MINISTERSTVO DOPRAVY ČESKÉ REPUBLIKY. *Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem – Zvláštní podmínky*. 2. vyd. [online]. pjpk.cz, 2020. Dostupné z: https://pjpk.rsd.cz/data/USR_001_2_4_OBCHODNI_PODMINKY/RSD_RED_BOOK_zvlastni_podminky_06_2020_6c_vc._schvalovaci_dolozky.pdf. [cit. 2024-03-16].
- [69] MINISTERSTVO DOPRAVY ČESKÉ REPUBLIKY. *Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem – Zvláštní podmínky pro stavby Správy železnic, státní organizace*. 5. vyd. [online]. spravazeleznice.cz, 2022. Dostupné z: <https://www.spravazeleznice.cz/documents/50004227/50164136/Zvl%AD%AD+podm%AD%ADnky+pro+stavby+Spr%AD%AD+vy+%BEeleznic%2C+st%AD%AD+organizace+%28%2C%20Derven%AD%AD+knih+fidic%29/a0550c68-f912-42ef-99f7-536f59c79367>. [cit. 2024-03-17].
- [70] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodický návod k aplikaci zákona o registru smluv (soukromoprávní část)*. Aktualizovaná verze k 15. 9. 2020 [online]. Praha, 2020. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-k-aplikaci-zrs-mvcr-soukromopravni-cast-15-9-2020-pdf.aspx>. [cit. 2024-02-05].

- [71] ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC ČR. *Směrnice generálního ředitele ŘSD ČR č. 18/2017 ver. 1.5* [online]. Praha, 2023. Dostupné z: https://www.rsd.cz/documents/38144/56562/SG%C5%98+18_2017+ver+1_5+final.pdf/21b52022-63d2-ae6f-88b7-69b5c687a1ee?t=1693830435237. [cit. 2024-02-05].
- [72] STÁTNÍ FOND DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY. *Metodika pro časové řízení u stavebních zakázek podle smluvních podmínek FIDIC*. 1. vyd. [online]. Praha, 2018. Dostupné z: https://www.sfdi.cz/soubory/obrazky-clanky/metodiky/2018_metodika_casove_rizeni_fidic.pdf [cit. 2024-02-05].
- [73] STÁTNÍ FOND DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY. *Metodika pro kvantifikaci finančních nároků při zpoždění a prodloužení*. [online]. Praha, 2020. Dostupné z: https://www.sfdi.cz/soubory/obrazky-clanky/metodiky/2020_metodika-financnich-naroku.pdf. [cit. 2023-12-13].
- [74] STÁTNÍ FOND DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY. *Metodika pro správu změn díla (variací) u stavebních zakázek financovaných z rozpočtu SFDI podle smluvních podmínek FIDIC (červené knihy) ve vztahu k úpravě zadávání veřejných zakázek*. 1. vyd. [online]. Praha, 2018, s. 29. Dostupné z: https://www.sfdi.cz/soubory/obrazky-clanky/metodiky/2018_metodika_variaci_1_vydani.pdf. [cit. 2024-02-05].

Cizojazyčné resumé

Claim must be considered as a purely contractual claim, which follows the contractual allocation of risks of the individual parties. The work was limited only to the Red Book, which is the most used book of FIDIC contract terms in the Czech Republic and worldwide.

In the second chapter, the possible divisions of claims were discussed, according to i) the cause of their origin; ii) the claiming party; iii) their content; iv) doctrine; and iv) titles. The latter division was followed by the more extensive Chapter 3, which set out descriptively the claim events, particularly those of the contractor listed in the Red Book, with an indication of what the contractor may claim when such events occur. Chapter 4 emphasised claim management, starting with the notification of the claim, the maintenance of relevant records, the subsequent submission of a detailed or interim claim, the negotiation of the parties, through to the appointment of a construction manager and the settlement of the parties' claims. Finally, this chapter has described the activities of the Dispute Adjudication Board and its alternatives, together with the consequences of the exclusion of the relevant sub-articles governing the DAB, as is common in Czech practice.

The introduction of the vital *Claimy v kontextu českého právního řádu* chapter of the thesis described the necessity of dividing the claim-based compensation into Tort Compensation and Additional Work. It is necessary to evaluate the nature of claim only on an *ad hoc* basis. Therefore, a legal claim will generally only be considered after the construction manager has been appointed. In conclusion, it was held that in the case of a claim, it is probably not possible to speak of a limitation of the obligation to compensate damages or the obligation to compensate unjust enrichment. Nor is it a substantial modification of the obligation within the meaning of the Civil Code. The specification of the price of the work is also in accordance with the law, since it has been concluded that Red Book is a substitution of the relevant dispositive statutory provision. By a EOT claim, the contractor cannot, by the nature of the case, run afoul of the statutory default provision. The last private law institute discussed was the issue of time-bar, in light of recent case law from the Czech High Court which concluded that the 28-day period for giving notice of duty was time barred and therefore invalidly negotiated. In the author's opinion, this conclusion cannot be agreed with, although

it is possible to find agreeing conclusions in practice. This is mainly due to the need to strictly distinguish between a conditional contractual claim and a statutory claim for damages. The contractor does not waive the latter in principle.

From the point of view of the Public Procurement Act, the key issue was whether the claim did not constitute a "substantial" modification of obligation arising from a public contract. On this issue, the distinction drawn by the thesis between Tort Compensation and compensation for Additional Works is crucial. The provision of Tort Compensation should not be regarded as an arrangement to alter the parties' rights and obligations from the contract. It is not a change of obligation arising from a public contract because it is a performance related to the work set out in the award criteria, without necessarily being an extension of that work. The limits of section 222 of the Public Procurement Act should therefore not apply at all in the case of Tort Compensation. The opposite conclusion applies in the case of the Additional Works. These were not included in the original award criteria and should therefore be subject to the limits of section 222 of the Public Procurement Act. The EOT Claim can then arguably be regarded as a validly reserved change in obligation within the meaning of section 100(1) of the Public Procurement Act.

In the context of the Construction Act, in the case of Additional Works, it will always be necessary to examine whether the claim, usually by way of a variation, results in the institute of a change of construction before completion. In the case of a duty to extend the time for completion, it will be necessary to take into account the time limit for completion of the construction set by the building authority, because if the client exceeds it as a result of the duty, he would be carrying out construction in breach of the building permit.

When proceeding under the of Contracts Register Act, it is necessary to distinguish between two types of amendments. The first, a constitutive change, alters the obligation and the contract in an unforeseen way and requires publication. The second, declaratory amendment, on the other hand, carries out the work to the original extent and does not change the obligation or the contract. A declaratory amendment corresponds to the definition of a claim and is therefore not subject to publication in the Register of Contracts. The last chapter deals with a brief outline of the modification of the contractor's duty by the Departmental organizations of the Ministry of Transport. It concerns the mitigation of the consequences of missing

the notification deadline and the introduction of the fiction of rejection of the duty by the construction manager.

It is necessary to reiterate that, particularly in the case of Chapter 5.2.1 concerning the PPL, the conclusions referred to are not confirmed by the decision-making practice of the Czech Competition Authority or the case law of the administrative or civil courts. In view of the numerous practical applications of claims and FIDIC contract terms in general, it will be most advisable in the future to make these conclusions clear to avoid application uncertainty. It will be equally necessary to depart from the view expressed by the High Court in relation to the 28-day period as a limitation period, as it is completely contrary to the purpose of the claim.

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce Claimy dle smluvních podmínek FIDIC se zabývala zejména claimy zhotovitele výhradně dle Red Book. Nejprve bylo pojednáno o pojmu a účelu claimu jako smluvním kompenzačním nároku, dále o dělení, popisu claimových událostí vyjmenovaných v Red Book a pojednáno a o claim managementu. V navazující části byla provedena analýza claimu zhotovitele v kontextu vybraných institutů soukromého a veřejného práva. Ze soukromoprávních aspektů byl rozebrán zejména vztah claimu k právnímu nároku, náhradě škody, bezdůvodnému obohacení či prekluzi. V kontextu veřejného práva byl věnován prostor problematice podstatné změně závazku a vyhrazené změně závazku, prodloužení lhůty pro dokončení záměru a povinnosti uveřejnění v registru smluv.

Klíčová slova

FIDIC, claim, náhrada škody, podstatná změna závazku, vyhrazená změna závazku, prodloužení lhůty k dokončení záměru, registr smluv

Keywords

FIDIC, compensation for damage, indemnity, substantial modification of the obligation, reserved changes in obligation, extension of the time limit for completion of the construction, register of contracts